

Dr. J. J. Magdum Trust's

**DR. J. J. MAGDUM PHARMACY COLLEGE,
JAYSINGPUR.** Tal. Shirol, Dist. Kolhapur.

Approved by PCI New Delhi, Affiliated to Dr. Babasaheb Ambedkar Technological University, Lonere & MSBTE Mumbai
Shirol - Wadi Road, JAYSINGPUR. Contact : (Office) 02322-227686 Toll Free No. + 91 1800 103 2133

Dr. J. J. Magdum Trust's

DR. J. J. MAGDUM PHARMACY COLLEGE (B.PHARM & D.PHARM), JAYSINGPUR.

Approved by PCI New Delhi, Affiliated to Dr. Babasaheb Ambedkar
Technological University, Lonere & MSBTE Mumbai

■ **Grade A Institute by DBATU**

■ **An ISO 21001 : 2018 Certified Institute**

**Institute Code
6483**

Facilities Provided :

- Highly qualified and experienced faculties.
- Advanced teaching tools like LCD projector, software's, Demo Models etc.
- Well- Equipped laboratories with sophisticated instruments and equipment's.
- Library with 9000+ Books, 300+ National & International Journals, 500+ Digital Books.
- Advanced Language & Computer Lab.
- Full Wi-Fi Campus and free internet facility.
- Functional R & D cell for promotion of research activity.
- Medicinal Garden, Pharmaceutical Museum and Machine room.
- Individual student mentoring and attention.
- Special guidance for competitive exams and Govt. Jobs.
- Government Scholarships & Freeships applicable.
- Excellent placement record.
- Collaboration & Liaison with Reputed Pharma Companies.
- Seperate Hostel facility for Girls & Boys.
- Transportation Facility.

Patents Published 10

Intake

D. Pharmacy 60

B. Pharmacy - 100

**Contact : 7720004393, 7030873881 (B.Pharm.), 9545791528 (D.Pharm.), (Office) 02322-227686
Toll Free No. + 91 1800 103 2133**

Our Inspiration

Late Dr. J. J. Magdum
Founder

Late Dr. Prabhadevi J. Magdum
Founder

DR. J. J. MAGDUM TRUST

Hon'ble Dr. Veejhay J. Magdum
Chairman

As we unveil yet another edition of our annual magazine, Insperia 2K26, I am filled with immense pride and satisfaction in witnessing the continued growth and excellence of Dr. J. J. Magdum Pharmacy College, Jaysingpur. This magazine stands as a vibrant reflection of the intellectual spirit, creativity, and dedication that define our institution.

Over the years, our institution has consistently strived to provide not only quality education but also to nurture innovation, discipline, and a sense of responsibility among students. It is heartening to see our students and faculty achieving new milestones, contributing meaningfully to academics, research, and co-curricular activities.

Insperia 2K26 beautifully captures the dynamic campus life, remarkable achievements, and creative expressions of our budding pharmacists. It showcases the enthusiasm, talent, and vision of our students who are preparing to become responsible professionals and future leaders in the field of pharmacy.

I extend my sincere appreciation to the Principal, faculty members, and the entire editorial team for their relentless efforts in bringing out this wonderful compilation. Their dedication and commitment have truly made this publication a source of inspiration and pride.

As we move forward, let us continue to uphold our values of excellence, integrity, and innovation. May this magazine inspire every reader to dream bigger, strive harder, and contribute positively to society.

I wish all our students a bright and successful future.

Hon'ble Adv. Dr. Sonale V. Magdum
Vice - Chairperson

It gives me immense pleasure to extend my warm greetings on the release of Insperia 2K26, the annual magazine of Dr. J. J. Magdum Pharmacy College, Jaysingpur. This publication is a beautiful reflection of the vibrant academic culture, creativity, and dedication that our institution proudly upholds.

At our institution, we believe in nurturing not just academic excellence but also holistic development. We strive to create an environment that encourages innovation, critical thinking, and ethical values among our students. This magazine stands as a testament to those efforts, capturing the achievements, talents, and aspirations of our students and faculty.

The consistent progress of our college is a result of the visionary leadership of our Principal, dedicated faculty, and the enthusiastic participation of our students. Their collective efforts continue to strengthen our reputation as a center of excellence in pharmaceutical education.

I am especially delighted to see how Insperia 2K26 showcases not only academic accomplishments but also co-curricular activities, research initiatives, and creative expressions. Such platforms play a vital role in shaping confident and capable professionals for the future.

I extend my heartfelt appreciation to the editorial team for their sincere efforts in compiling this wonderful edition. Your commitment and creativity have truly brought out the essence of our institution.

As we look ahead, let us continue to work together with determination and passion, striving for greater achievements and contributing meaningfully to society.

Wishing all our students a bright, successful, and fulfilling future.

The Principal's
Desk

Dr. Shitalkumar S. Patil
Principal

It gives me immense pleasure to present Insperia 2K26, the annual magazine of Dr. J. J. Magdum Pharmacy College, Jaysingpur. This publication is a true reflection of the dedication, creativity, and collective spirit of our students, faculty, and staff.

I express my heartfelt gratitude to our Hon'ble Chairman and Vice-Chairperson for their constant guidance and unwavering support. Their visionary leadership continues to inspire us to achieve greater heights in academic excellence and institutional growth.

Insperia 2K26 beautifully captures the essence of our vibrant academic environment. It showcases the remarkable achievements of our students and faculty, along with their creative and intellectual contributions. The magazine highlights not only academic and research advancements but also co-curricular, cultural, and social initiatives that shape the holistic development of our students.

At our institution, we are committed to nurturing competent professionals equipped with knowledge, skills, and strong ethical values. We continuously strive to create opportunities that foster innovation, critical thinking, and practical learning, preparing our students to meet the challenges of the evolving pharmaceutical field.

I sincerely appreciate the efforts of the Editorial Board for their dedication and creativity in compiling this wonderful edition. I also commend our students and faculty for their enthusiastic participation and valuable contributions.

I am confident that Insperia 2K26 will serve as a source of inspiration, knowledge, and pride for all readers. Let us continue to work together with determination and passion to achieve excellence in all our endeavors.

Wishing everyone continued success and a bright future ahead.

Mr. Chetan B. Gurav
Chief Editor

It gives me immense pleasure to present Insperia 2K26, the annual magazine of our esteemed institution. This edition is the result of dedicated efforts, creative vision, and collaborative spirit of our entire editorial team, contributors, and supporters.

The journey of compiling this magazine has been both enriching and inspiring. Insperia 2K26 serves as a vibrant platform that brings together the diverse voices, ideas, and talents of our college community. It reflects not only academic excellence but also the creativity, innovation, and enthusiasm that define our students and faculty.

Each page of this magazine tells a story of achievements, experiences, research, and artistic expression. From academic milestones to cultural and co-curricular highlights, this edition captures the true essence of our institution's dynamic environment.

I express my sincere gratitude to our respected Principal for his constant support and encouragement throughout this process. I also extend my heartfelt thanks to all contributors students, faculty, and staff whose valuable inputs have made this publication meaningful and impactful.

A special appreciation to the editorial team for their tireless efforts, creativity, and commitment in bringing this edition to life. Your dedication has truly shaped Insperia 2K26 into a reflection of excellence and inspiration.

As we present this magazine to our readers, we hope it serves as a source of knowledge, motivation, and pride. We look forward to your feedback as we continue to improve and evolve with each edition.

Happy Reading!

We, the Student Editorial Board of Insperia 2K26, are delighted and proud to present this vibrant edition of our annual magazine. This journey has been a remarkable blend of creativity, teamwork, and dedication, where every contribution has added value to the final masterpiece.

Each page of this magazine reflects the diverse voices, talents, and dynamic spirit of our college community. Insperia 2K26 is not merely a collection of articles; it is a celebration of achievements, cherished memories, and future aspirations that define who we are.

We extend our heartfelt gratitude to our respected Principal, faculty members, and Chief Editor for their constant guidance, encouragement, and unwavering support throughout this endeavor. Their mentorship has been instrumental in shaping this edition.

We also sincerely thank all the students, staff, and contributors whose enthusiasm and efforts have made this publication possible. Your creativity and commitment have truly brought this magazine to life.

We hope that Insperia 2K26 not only informs and entertains but also inspires every reader to dream bigger, aim higher, and achieve greater success.

"Student Editorial"

Mr. Hardik Koli
T.Y. B. Pharm.

Mr. Om Tibile
T.Y. B. Pharm.

Ms. Vaidhahi S. Patil
T.Y. B. Pharm.

Ms. Nikita Patil
T.Y. B. Pharm.

All Teaching Staff

Teaching Staff Degree

Teaching Staff Diploma

Lab Assistants

Office Staff

Non-Teaching Staff

B.Pharm Final Year A Division

B.Pharm Final Year B Division

B.Pharm 3rd Year A Division

B.Pharm 3rd Year B Division

B.Pharm 2nd Year A Division

B.Pharm 2nd Year B Division

B.Pharm 1st Year A Division

B.Pharm 1st Year B Division

D.Pharm 2nd Year

D.Pharm 1st Year

NSS Team

Student Council

मराठी विभाग

अ.क्र.	लेख/ कवितेचे नांव	लेखक/कवी/कवियत्री	पा. क्र.
१	मागे वळून पाहताना	कु. समिना तांबोळी	१
२	कॉलेज माझे	कु. संस्कृती गोटखिंडे	२
३	रूममेट, पण	कु. शितल वंजारी	३
४	मी पाहिलेला स्वर्ग श्रीमान श्री रायगड	ओम तिबिले	४
५	एक चांगली संधी आयुष्य बदलते	डॉ. सतिश किलजे	६
६	पुस्तक	कु. श्रेजल चौगुले	७
७	बाबा	कु. रोहिणी नलवडे	७
८	धर्म आणि विज्ञान	सौ. वर्षा धुळासावंत	८
९	मी पुढेच जाते	सौ. ऋतुजा खिलारे	९
१०	पुस्तक समिक्षा : एकटा जीव	सौ. सोनाली मगदूम	१०
११	पृथ्वी	कु. सलोनी मोळे	११
१२	कान्होजी आंग्रे	कु. समृद्धी भिसे	११
१३	फुलपाखरू	कु. दर्शनी तराळ	११
१४	शिक्षण	शुभम पाटील	१२
१५	संघर्ष जिद्ध हेच यशाचे कारण	कु. मयुरी पाटील	१३
१६	बापाला समजून घेताना	चेतन गुरव	१४
१७	आणखी केवढ करशील रे वीरा,	कु. साक्षी वाळके	१६
१८	नारी, होय मला शिकायचंय,	कु. साक्षी वाळके	१६
१९	जीवन आहे क्षणभंगूर	गिरीष उदगांवे	१६
२०	गुरू, मैत्री	प्रणिल तोरसकर	१७
२१	जीवनातून काय शिकावं	प्रथमेश पाटील	१७
२२	आजच्या महिला आरक्षित की सुरक्षित	प्रणिल तोरसकर	१८
२३	स्वप्नांचा संघर्ष	संकेत पाटील	१९

हिंदी विभाग

अ.क्र.	लेख/ कवितेचे नांव	लेखक/कवी/कवियत्री	पा. क्र.
१	आखिरी सपना	प्रसन्न पाटील	२१
२	खामोशी की दुनिया	कु. शर्वरी कोळी	२१
३	अकेलापण	हार्दिक कोळी	२१
४	प्यारी मुस्कान	कु. सानिका कोळी	२२
५	परीक्षा	कु. निकिता पाटील	२२
६	कॉलेज के बाद की अनजान दुनिया	सुमित शिंगे	२२
७	आखिरी सफर के साथी	कु. प्रियांका गोंदकर	२३
८	दौलत और जीवन	कु. वैदेही पाटील	२३
९	सफर	अभय जाधव	२४
१०	प्रकृति : जीवन का मूल	प्रतिक उगारे	२४
११	रूठे लम्हे, मीठा प्यार	कु. देवयानी सुतार	२४
१२	माधव का योद्धा	सुधीर लंगरे	२५
१३	आपके सपनों से मेरी पहचान तक	सौ.परवीन सिद्दीकी	२५
१४	किताब	जहीद मुजावर	२५
१५	दोस्ती	सौ.पल्लवी राजोबा	२६
१६	इन्सानियत का आईना होती है दोस्ती	प्रणिल तोरसकर	२६

English Section

No.	Title of Article / Poem	Author / Poet	Page No.
1	Ethical Responsibilities of Pharmacists as Vaccine Advocates	Miss. Shravani Kadam	28
2	The White Coat Dream	Miss. Shubhangi Banne	29
3	Pharmacists	Miss. Shital Vanjari	30
4	Tree	Arman Mullani	31
5	Drug Repurposing	Miss. Parveen Siddhiqui	32
6	Behind the Screen	Miss. Rutuja Khilare	33
7	Life	Miss. Dhanshree Shinde	35
8	The Healing Journey	Kashinath Hulwan	36
9	Karna	Miss. Shruti Hajare	38
10.	Culture and Agriculture	Miss. Shrutika Ambi	40
11	Dr. A.P.J. Abdul Kalam Says...	Miss. Tamanna Kothawale	41

Art Section - Page No. 42 to 50

Photo Galary - Page No. 51 to 65

DECLARATION

- **Name of the Magazine** : Insperia 2025- 26
- **Place of Publication** : Dr. J. J. Magdum Pharamcy College, Jaysingpur
- **Periodicity of Publication** : Annual
- **Name of the Chief Editor** : Mr. Chetan B. Gurav
- **Nationality** : Indian
- **Address** : Dr. J. J. Magdum Pharamcy College, Jaysingpur
- **Design & Printing** : Tathagat Computers, Mob. 9730310734
- **Address** : Jaysingpur Tal. Shirol, Dist. Kolhapur. (MS)
- **Name and Address of Institute** : Dr. J. J. Magdum Trust's
Dr. J. J. Magdum Pharamcy College, Jaysingpur

I, Mr. Chetan B. Gurav hereby declare that the particulars given above are true to the best of my knowledge and belief.

Mr. Chetan B. Gurav
Chief Editor

मराठी विभाग

प्रा. रोहन लाटवडे
प्रा. स्नेहल पाटील

समिना गब्बर तांबोळी
चौथे वर्ष - बी.फॉम.

मागे वळून पाहताना

आपण नेहमीच भविष्याचा विचार करत असतो पुढे कसे होईल? माझ्या आयुष्यात काही चांगले घडले की नाही इत्यादी. पण कधी भूतकाळात जे आपल्या सोबत घडून गेले आहे त्याचा कधी विचार केला आहे? खूप लोकांचे मत असे असेल की जे होऊन गेले आहे त्याचा का विचार करायचा एवढा वेळ कशाला वाया घालवायचा. पण खरा सांगात तर यातच खरी मजा आहे आपण कदाचित खूप काही गोष्टी दडलेल्या आहेत.

आयुष्यात मागे वळून पाहताना खूप काही गोष्टींचे अनुभव होतील. जर आपण सामाजिकपणे आपल्याच आयुष्याला रिव्ह्यू करून पाहिलं तरच. आता उदाहरण द्यायचे म्हणलां तर माझे वय आता वीस आहे. आणि जर मी कधी मागे वळून पहिले तर माझ्या आयुष्याचे होऊन गेलेले मला १९ वर्षे दिसतील. या १९ वर्षांत जेव्हापासून मला समजायला लागले तेव्हापासून पहिले तर मला खूप अनुभव भेटतील, काही चांगले तसेच काही वाईट अनुभव आणि काही आठवणी अशाही असतील ज्या अजूनही मी माझ्या मनात घर करून ठेवलेल्या असतील जसे माझे बालपण. प्रत्येक मनुष्याचा हा कालावधी वेगळा असेल जर कोणाचे वय ५५ असेल तर त्याच्या आयुष्याची ५० वर्षे मागे वळून पाहण्याची असतील.

आता बऱ्याच लोकांना मला नेमके काय सांगायचे आहे हे समजलां नसेल. तर मागे वळून पाहणे का गरजेचे आहे याचा उत्तर अगदी सोप्यां आणि साहजिक आहे. माणूस चुका करूनच शिकतो असे म्हणतात आणि मी सुद्धा या वाक्याशी पूर्णपणे सहमत आहे. पण कधी, आपण आतापर्यंत कोठे चूक केली आहे याचा विचार केला तर अर्थातच, ती चूक आपण आपल्या आयुष्यात पुन्हा करणार नाही. कारण त्या बाबतचे आकलन आपण आधीच केलेले असेल. मागे वळून पाहणे

म्हणजे असे नाही की फक्त आपल्या चुकाच

शोधत बसावे, आता पहा ना, आपण मागे वळून पाहताना आपल्याला खूप काही गोष्टी समजतात. जसे आधी पहिले ते म्हणजे चुका लक्षात येतात, तसेच आपल्याकडे आधी काय नव्हते आणि ते मिळवण्यासाठी आपण काय केले हे ही लक्षात येते. याचा अजून एक फायदा होतो की, आता जे वर्तमानकाळात आपल्याकडे आहे त्याचा आपण आदर करायला शिकतो. मी असे बरेच व्यक्ती पहिले आहेत जे माझ्याकडे हे नाही माझ्याकडे ते नाही असे रडत बसलेले असतात पण जे आहे त्याच्याकडे कधी लक्ष देत नाहीत.

आपल्या अडचणींच्या काळात आपणास कोणी मदत केली याचे ही आकलन होते. म्हणतात ना, संकटाच्या वेळी मदत करेल तोच खरा मित्र अर्थातच लोकांची वृत्ती आपणास समजते. कधी कधी आपल्याला स्वतःलाच माहित नसते की, आपण आपल्या आयुष्याचा एवढा मोठा टप्पा पार केला आहे. काही गोष्टी किंवा आठवणी अशा असतात ज्यांचा विचार करून आजही आपल्या चेहऱ्यावर एक स्मितहास्य येते. काही व्यक्ती अशा असतात जे नेहमी यादगार बनून राहतात. जसे की एका शिक्षकाला त्याचे काही विद्यार्थी किंवा त्याचेच सहकर्मी इत्यादी. नक्कीच सगळ्यांचा अनुभव वेगळा असेल, लोक वेगळे असतील, आठवणी वेगळ्या असतील आणि साहजिकच शिकवण ही वेगवेगळी असेल. माझ्या मते, सगळ्यांनी त्यांच्या आयुष्याचा एक quick review घेतला पाहिजे. खूप काही नवीन गोष्टी जुन्या अनुभवातून शिकायला भेटतील आणि नक्कीच त्याचा फायदा भविष्यात किंवा वर्तमानकाळात होईल तसे एक वेगळेच समाधान सुद्धा मिळेल.

आयुष्याच्या वळणावर मागे वळून पाहताना,

पहिले स्वतःलाच मी

अनेक टप्प्यातून जाताना

काहीच नव्हते माझ्याकडे एकेकाळी

काळजी करायचे नेहमी उठून
सकाळी

त्या आठवतात गोष्टी आजही
विवचार करताना

पाहिले स्वतःलाच मी
अनेक टप्प्यातून जाताना
नवनवीन लोक भेटले
अनुभव ही नवीन मिळाले
आजही त्यातले आहेत काही
सोबतीला

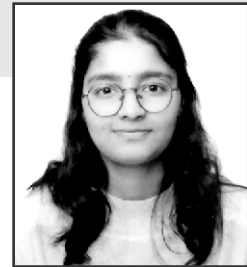
पाहिले स्वतःलाच मी
अनेक टप्प्यातून जाताना
केल्या चुका काही
त्यांना सुधारले ही
आयुष्यात वेळोवेळी पुढे
जाताना

पाहिले स्वतःलाच मी
अनेक टप्प्यातून जाताना
मिळाले तर खूप काही
पण कधी आकलन केलेच नाही
याच गोष्टी ने मन खिन्न होते
पुन्हा त्यांना शोधताना
पाहिले स्वतःलाच मी
अनेक टप्प्यातून जाताना
प्रत्येक पाऊलावर आयुष्याच्या
नवनवीन गोष्टी अनुभव

करायच्या
हे लक्षात ठेवा जीवन जगताना
कधी विचार केला आहे का
पुढे जाण्यासाठी मागे वळून
पाहताना..!

कॉलेज माझे

डॉक्टर जयपाल व प्रभावती यांच्या प्रेरणेचा स्रोत
जे जे ठावे आपणासी ते, ते द्यावे इतरांशी हा घेतलेला वसा
जे से निर्मिले तयांशी. ते ते दाविले इतरांशी सेवा रूपी
म गदुम घराण्यांचा नाव लौकिक वाढविल्या झटले उभयंता
ग गनावरी गेला वेलू जे जे मगदूम ट्रस्ट चा या जगी
दूरदूरचे प्रवासी, गरजू, होतकरू झाले यशस्वी जयसिंगपूरी
म ज पासून विश्वापर्यंत, विश्वातुन मी ही सदभावना जपणे
फार थोड्यांनाच जमते ही किमया. तयात जे जे मगदूम शोभे
र्म र्म बंधनातून जोडली नाळ, जनमाणसांची सेवेशी होवून तत्पर
सी ता गमा परी जोडी यांची जी जयपाल प्रभावतीची – जयप्रभा
कॉलेज असे सुंदर माझे फार्मसी अन ज्ञानपिपासू, ज्ञानमय
ले खणी चाले आज माझी गुण वर्णीय या कॉलेजची
ज यजयकार होईल याचा असा अभिमान असेल मला
जय म्हणणारे असतील हजारो या जगी कौतुक करणारे
य क्ष, गण सारे उभे राहतील हात जोडुनी पाहण्या यश याचे
सिं गापुरातील वैभवासही सारेल मागे असे माझे जयसिंगपूर
गं गमापर्यंत वाजेल डंका यश अन् सेवेचा.
पू रा-पूरातील जनही करतील वाहवा माझ्या कॉलेजचा
र खरखत्या उन्हातही जसा गारवा भासे.
तसे कॉलेज माझे उथ उच भासे
तसे कॉलेज माझे सेवेस तत्पर असे
याहुनी लिहावे काय कौतुक माझ्या कॉलेजचे
यांस असे साक्षात दंडवत माझे
साक्षात दंडवत माझे ॥

कु. संस्कृती सचिन गोटखिंडे
प्रथम वर्ष- बी.फार्म.

Roommate

Roommate नव्हतो आम्ही soulmate झालो
काय माहिती कसे काय झालो Roommate तीच असायच हे हिशेच,
ते तिथेच वस्तूंबाबत तीच होत सगळ सेट मग मला वाटायच मलाच
अशी का Roommate
एवढ्या दिवस एकत्र राहून एक गोष्ट मला कळली तीला आवडले झोप
राग आला की मात्र व्हायचा तिचा कोप
तशी तिची एक हळवी बाजू होतीच
जुन्या आठवणीत खूप ती रमायची
हसत, खेळत जगलेले क्षण सांगताना
कधीच नाही थकायची.
हे अस कर, ते तस कर अस मला सांगायची
माझ्याबरोबर अगदी मैत्रिणीगत वागायची
I Think तिला कळल होत मी कशीय,
मला कळल होत ती कशीय
म्हणून देवाने ठरवल असेल
नसाल जरी Soulmate तरीही तुम्हीच असणार
एकमेकींच्या Roommate

पण

पण
काय माहिती कस असत कस असाव हे जगण...
पण आयुष्याच्या संकटाशी लढताना सगळ्यांना
का बर वाटत मरण...
एक मिळाल की दूसर सोडायच असत
हिच असते जगाची रीती
पण काय माहिती ती कस ओळखायच,
ह्यातल सोडायच किती...
नुसतीच डोळ्यात झालेली असते, विचारांची गुंतागुंत....
पण प्रत्येकाला वाटत सगळ्यांनी ऐकावा आपला वृत्तान...
काय काय जण टेकतात नशिबापुढे डोक
पण मला वाटत त्यावेळी त्याच डोक असत की खोक
अरे दुरुनच बांधू नकोस् ना अंदाज
पुढे अंधाराची वाट असेल
तु चाल तर पुढे काय माहिती
पुढे प्रकाशाचा काठ दिसेल

कु. शितल रघुनाथ वंजारी
चौथे वर्ष- बी.फार्म.

कु. ओम तिबीले
तृतीय वर्ष- बी.फार्म.

मी पाहिळेला स्वर्ग श्रीमान श्री रायगड

श्री धारातीर्थ (गडकोट मोहीम) महाराष्ट्र नव्हे तर संपूर्ण हिंदुस्थानातील शिव-शंभु रक्त गटाच्या मावळ्यांना घेऊन आदरनीय श्री भिडे गुरुजींनी चालुकेलेली ही मोहीम

माझी ही तशी चौथी मोहीम ही मोहीम श्री उमरठ ते श्रीमान, दुर्गराज श्री रायगड होती हा मार्ग मोहीमेच्या दोन महिने अधिच समजला होता. मोहीम रायगडची आहे हे समजताच खूप आनंद झालता मोहीम कोणत्या ही परीस्थीतीत करायची आहे हे ठरवले होतं कारण जेव्हा पासून महाराज समजले तेव्हा पासून लागलेली ओढ होती लोक म्हणत रायगड म्हणजे जिवंत पणी पाहेलेला स्वर्ग ऐकताच वाटायच कधी एकदा हा स्वर्ग पाहीण याच विचाराने दोन महिने सरून गेले अन मोहो मीमेची तारीख जवळ आली.

मोहिमेचा
पहिला दिवस
सायं

काळी सहाच्या दरम्यान उमरठ येथे पोहचलो दहा किमी. चा पल्ला गाठत सुभेदारांच्या गावी पोहचलो सुभेदारांचे दर्शन घ्यायचे म्हणून सर्वांनी चटकन अवरत घेतल थोडा थकवा दुर केला अन Energy Booster घेतल म्हणजे चटणी भाकर. मग म्हंटल राज्यांच्या आधी त्यांच्या ढालेच म्हणजे सुभेदारांचे दर्शन घेऊया. नंतर समाधीला नतमस्तक होऊन तेथील वास्तु, त्यांच्या वाड्याची जागा पहायला गेलो. हे सर्व पाहत असतानाच सुभेदारांच एक वाक्य अठवल आधी लग्न कोंढाण्याच मंग रायबाच पोटच्या पोराच लग्न सोडून स्वराजाच्या मोहिमेवर गेले. एखाद्या प्रति निष्ठेच अन निस्वार्थ मैत्रीच उदाहरण म्हणजे सुभेदार. त्यानंतर मुक्कामावर निघालो सुमारे १० किमी पल्ला चढून ही थकवा जाणवत नव्हता. कारण एकदाच कधी त्या रायगडावरती जाईन असं झालं. याच विचाराने मोहिमेचे दोन दिवस कसे गेले समजले ही नाही.

दिवस चौथा म्हणजेच चालण्याचा शेवटचा दिवस अन, आज भंडाऱ्याचा दिवस. सांगण्यात आल की आजचा मुक्काम हा रायगडाच्या पायथ्याशी आहे. भंडारा आणि मुक्काम रायगडाच्या पायथ्याशी आहे हे समजताच सगळे चटकन आवराय लागले. अन रायगडाच्या दिशेने प्रस्थान झाले मुक्काम रायगडाच्या पायथ्याची म्हणजे रायगड आज दिसनार याच आतुरतेने न थांबता न थकता जायचा म्हणटल. जस

जसे पुढे जाऊ लागलो तस तशी गर्दी होऊ लागली. पुढं एकेरी वाटेमुळे सर्व जण अडकून बसु लागले. काही जण नवीन वाटा काढु लागल्या तिथेच आमच्या सर्वांची चुकामूक झाली, सर्व जन आपापल्या वाटेने जाऊ लागले. मी ही काही धारकऱ्यांच्या मागे गेलो तिही नवीन वाट. पण वाट खुप खडतर जस पुढे जाईल तसे वाट बिकट होऊ लागली, पुढे जाताच जनु ७० अंशाचा कडाच लागला. उत्तरायचे कसे काहीच समजेना वरून येणाऱ्या धारकऱ्यांना परत पाठवलं. पण आता आपण कस उतरायच समजत नव्हत काहीजण झाडी तोडत हळूहळू उतरू लागले पण माझे काय धाडस होईना. पाय जस पुढं टाकाव म्हणतल की आंग थरथर कापाय लागल, छातीचे ठोके वाढले, अन् शरीर घामाघूम झाले. हळुच डोळे मिटले काहीच सेकंदात रायगड दिसला अन् जणु राजेच हाक मारतायेत असे भासले. डोळे उघडले अन दिर्घ श्वास घेत हर हर महादेव म्हणत उतरताय लागलो जस पुढे जाईल तसे ओझे घेऊन उतरन कठीण जात होते. मग बॅग काढली अन् दिली खाली सोडून थोडं पुढे जाताच तोल गेला अन सरकन घसरत खाली गेलो. एका धारकऱ्याने बॅग बाजुला घेतलेली पण बॅग थोडी फाटली अन पाण्याची बॉटल ही गेली. पण रायगड गाठायचा म्हणत पुढे जाऊ लागलो. अन थोड्याच वेळात पोहचलो ते म्हणजे भंडान्या पाशी. पोटभर भंडारा घेतला अन थोडी झाडा खाली विश्रांती घेतली. अन थोड नेटवर्क येताच मित्रांना कॉल केला. त्यांना यायला अजुन दोन तास लागेल असे समजले. पण रायगडाची पाहायची एवढी ओढ लागलेली की त्यांची वाट न पाहताच पुढे निघालो.

दुपारची वेळ सुर्य बरोबर डोक्यावर. तीन तास झाले पाण्याचा एक थेंब ही दिसत न्हवता, रायगड आता दिसेल मग दिसेल या आशेने तहान, भूक विसरून चालत राहीलो. असंच जात थोड पुढे गेलो अन एक भला मोठा डोंगर दिसला एका धारकऱ्याचा आवाज आल हा बघा रायगड! डोळे पाणावले अन हात आपोआप जोडले गेले. राजे आलोच असे स्वर आले अन थकवा पुर्ण निघुन गेला. अन चालू लागलो थोड पुढे जाताच समजल मुक्कामाचे ठिकाण बदलले आहे. अन रात्री ठीक बारा वाजता रायगडाकडे निघायचे आहे. थोड्या वेळात मुक्कामावर पोहचलो काही मित्र रायगडावरती गेले आणि काही मुक्कामावर आले. थोड गुरुजी सोबत संवाद साधला तोवर गुरुजी म्हणाले जस मावळ्यानी रात्रीच एक एक एक गड जिंकले तसेच आज आपण रायगड चढू हे ऐकताच एक उर्जा निर्माण झाली. त्यानंतर थोडी विश्रांती घेतली अन बारा वाजले गुरुजींचा आवाज आला उठा उठा

सर्वजन चटचट आवरू लागले रायगडाकडे प्रस्थान झाले दोन तास पाई चालात शेवटी रायगडाच्या पायथ्याशी आलोच. रातीचे दोन वाजले होते पौर्णिमेच्या चंद्राच्या प्रकाशात रायगड चढाय घेतला. रायगड पायरीने न चढता पाय वटेतून चढाण्यास चालु झाला. रात्रीच दोन वाजले होते तरी ही सर्व जन एकदम टवटवीत दिसत होते ७० अंशाचा डोंगर चढताना काही वाटत नव्हते. पण जसजस वर जाईल शरीर थकत चालू होत पण मन मात्र नाही. पाय वाट संपली अन पायऱ्या चालू झाल्या. चढत असताना हिरोही इंदुलकरांची आठवण आली (अन म्हंटल) इंदुलकरानी दम काढला, आम्हाला हित गड चढायला होईना यांनी गड बांधला कसा असेल प्रत्येक पायरीत मावळ्यांची निष्ठा, धाडस, शौर्य दिसत होत ती प्रत्येक पायरी चढत असताना अभिमान वाटत होता. थोड चढताच महादरवाजा दिसला अन चढन जलद झाल महाद्वारापाशी येताच गुढगे आपोआप खाली टेकले अन मस्तक पायरीशी लागले अन महाराजांचा उद्धोष झाला महाद्वारातून आत जाताच जस जस चढत होतो तस स्वर्गाचा भास होत होता. मंद चंद्राच्या प्रकाशात रायगड जनु हिऱ्यागत चमकत होता. अन शेवटी गड चढून झाला. होळीच्या माळात येतच डोळे चारी बाजुस फिराय लागेले अंधारात लांबच दिसत नव्हत पण असं भासवत होत की आपण स्वर्गात आलोय. तो थंड वारा सांगत होत हा हाच तो स्वर्ग जिथ माझा राजा राहत होता. इतक्यात मित्रांचा फोन आला ते दरबारात आहेत समजले. दरबारात जाताच समोर राजे दिसले एक निरव शांतता होती आणि समोर सिंहासनावर बसलेला एक युगपुरुष या शांततेत राज्यांच दर्शन घेतल . (पुण्यश्लोक छत्रपती श्री शिवाजी महाराज की जय असा उद्धोष झाला) अन सगळा थकता निघून गेला आम्ही दरबारातच झोपी गेलो

थोड्या वेळात सोनेरी सकाळ झाली. रायगड जनु सोन्याने सजल्यागत दिसत होता. फेटा नेसून चंदनाचा टिका लावुन सभेला निघालो अन् सभा संपताच मोहिमेची सांगता झाली. अन लगेचच रायगड दर्शनास निघालो रायगड फिरताना असं जाणवत होतं की सर्व भिंती सांगत होत्या राजे कसे घट्ट होते प्रत्येक कडा सांगत होता राजे कसे धाडसी होते, तेथील वारा सांगत राजे कसे निर्मळ होते, तोवर बाजारपेठेतील नागाप्पाच दुकान पाहिल अन समजल राजे किती हुशार होते अन राजांना रयतेचा राजा का म्हंटल जात होत. पुर्ण बाजारपेठ पाहिली. मग दर्शन घेण्यासाठी निघालो ते म्हणजे जगदीश्वराचे याच मंदीरात जाताना एक पायरी दिसली ती

म्हणजे सेवेची पायरी एक ही रूपया न घेता ता इतका मोठ गड एका राज्यांसाठी बांधला तेव्हाच समजत माझा राजा किती दयाळू आणि प्रामाणिक होता अन त्यांचे मावळे किती निष्ठावंत होते. जगदीश्वराचे दर्शन घेतले अन ज्या ठिकाणी जाण्यासाठी चार दिवस पायाची चाळन केली ते ठिकाण पाहण्याची वेळ आली म्हणजे ही छत्रपती श्री शिवाजी महाराजांची समाधी. एका रांगेत सर्वजन शांत पणे राज्यांच दर्शन घेत होते. सर्वांच्या डोळ्यात पाणी दिसत होते, समाधी समोर येताच डोळे भरून आले. मस्तक जमिनीला टेकवून राज्यांना अभिवादन केल. तेथील प्रत्येक दगड, तेथील तो वारा राज्यांचा सहवास देत होता. अस वाटत होत तितच बसाव आणि राजांशी मनसोक्त बोलत एक हाक अशी मारावी (कि राजे तुम्ही परत या) आणि राजे समोर यावेत पण असं काही घडलं नाही राज्यांशी बोलन झाल नाही, पुढच्या वेळी नक्की होईल असे समजून तेथुन बाहेर पडलो. अन टकमक टोक पाहण्यास निघालो टकमक पाहताना शंभुराजांची आठवण झाली स्वराज्याच्या गद्दाराना याच ठिकाणी शिक्षा दिली होती टकमक टोक म्हणजे प्रत्येकाला न्याय देण्याचे ठिकाण, ह्याच ठिकाणाची आणि याच ठिकाणी न्याय देणाऱ्या न्याय व्यवस्थेची आज गरज आहे, टकमक टोक पाहल्यानंतर, राणी महाल, राजदरबार पाहण्यासाठी गेलो, इथे फिरताना एक विचार येत होता की राजे इथं फिरत असतील, इथं बसले असतील खुप नशीबवान असल्या सारख वाटत होत. संपुर्ण परिसर पाहिला, महाराज ज्या ठिकाणी विश्राम करायचे त्या ठिकाणची थोडी माती घेतली महाराजांच्या पायाची धुळ तर असेल याच आशेने. त्यानंतर वेळ झाली ती म्हणजे रायगडला निरोप देण्याची. पहिल्या भेटीत श्री रायगड तर संपुर्ण पाहण्यात आला नाही. पण मी जो रायगड मनी अनुभवायचो त्यापेक्षा किती तरी भव्य आणि दिव्य आहे हे समजल, रायगड म्हणजे स्वर्ग हे ऐकत होतो त्याच स्वर्गात राहण्याचे भाग्य झाले. निघताना पाय जड जात होते थोडे पण लवकरच परत येईन असे सांगत. पाहिलेल्या सर्व गोष्टी डोळ्यात साचवुन, महाराजांचे दर्शन घेऊन डोळ्याने राज्यांचे नाव घेत श्रीमान, दुर्गराज श्री रायगडाला निरोप दिला !

हाच तो स्वर्ग जो मी जिवंत पणी पाहिला!!

एक चांगली संधी आयुष्य बदलते

एक चांगली संधी आयुष्य बदलते,
अंधारातून प्रकाशाकडे वाट वळते.
कालपर्यंत जे स्वप्न वाटत होतं,
तेच उद्या सत्य बनून उभं राहतं.

हातात असते मेहनतीची ताकद,
डोळ्यात असते आशेची ज्योत;
जिद्द आणि विश्वास सोबत असेल,
तर नशीबही देते साथ मोठी.

कधी अपयशाचे ढग दाटतात,
कधी मन खचूनही जाते;
पण एक योग्य संधी मिळताच
आयुष्य नव्याने उमलून येते.

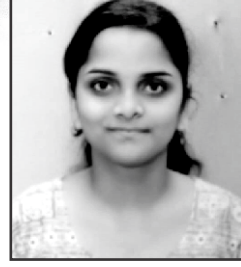
म्हणून थांबू नका प्रवासात,
स्वप्नांसाठी लढत राहा;
कारण एक चांगली संधी
संपूर्ण जीवन बदलून टाकते.

डॉ. सतिश व्ही. किलजे
प्रोफेसर

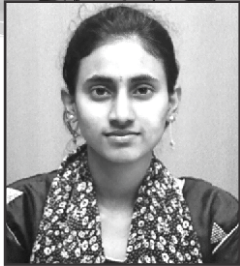
पुस्तक

पुस्तक म्हणजे शांत मित्र,
न बोलता शिकवणारा गुरु गंभीर।
पानोपानी ज्ञानाची वाट,
विचारांना देई नवीच झेप, नवा घाट।
हातात घेताच उघडते जग,
देश-काल ओलांडून नेई अलगद।
शब्दांच्या ओळी, अर्थाची साथ,
मनात पेरती स्वप्नांची बीज-रात।
कधी इतिहास, कधी विज्ञान,
कधी काव्य, कधी जीवन-ज्ञान।
अंधारात दिवा, संकटात आधार,
पुस्तक देई दिशादर्शक प्रकाश अपार।
मोबाईल थांबो, नजर वळो पानांकडे,
शांततेत उमटती विचारांची धडे।
जपा पुस्तक, ठेवा सवयीची ओळ,
कारण पुस्तक घडवी भविष्याची मोल।

कु. श्रेजल किरण चौगुले
चौथे वर्ष- बी.फार्म.

बाबा

कु. रोहिनी नलवडे
दुसरे वर्ष- बी.फार्म.

बाबा...

तुम्ही जवळ असताना कधी कशाचीच कमी जाणवली नाही.
पण आज लांब आल्यानंतर कळतंय तुम्ही
जवळ असणं किती महत्वाचे आहे.
तुम्ही कधीचं कोणत्या गोष्टीची कमी पडू दिली नाही.
माझा प्रत्येक हट्ट पूर्ण केला.
आज पर्यंत कधी विचारलंच नाही...
कस करता हे सगळं?
कसे करता तुमच्या आधी आमचा विचार ?
कसे करता इतके लाड आणि पूर्ण करता हट्ट ?
का कधी तुमच्यासाठी जगत नाही ?
का कधी हौसेने बाहेर जेवायला जात नाही ?
कधी तरी तुमच्या साठी जगा.
कधी तरी आमच्या आधी तुमचा विचार करा.
बाबा, एका शब्दात तुम्हाला मांडता
येईल एवढे लहान तुम्ही नाही,
आणि मला ते जमेल एवढी मोठी मी नाही.
बाबा तुमची जागा कधीचं कोणी घेऊ शकत नाही.
कधी जमलेच नाही मला सांगायला,
आणि माहित नाही कधी जमले की नाही,
पण बाबा आयुष्याच्या प्रत्येक जिकण्यात
तुमचा मोलाचा वाटा असेल.
तुमचीचं मूलगी.

सौ. वर्षा धुळासावंत
सहा. शिक्षिका

धर्म आणि विज्ञान

मानवाच्या इतिहासात धर्म आणि विज्ञान या दोन महत्त्वाच्या शक्ती मानल्या जातात. या दोन्ही गोष्टी मानवाच्या जीवनावर खोलवर परिणाम करतात. धर्म माणसाच्या आध्यात्मिक, नैतिक आणि सामाजिक जीवनाशी संबंधित असतो, तर विज्ञान हे तर्क, निरीक्षण आणि प्रयोग यांवर आधारित असते. काही लोकांना वाटते की धर्म आणि विज्ञान हे एकमेकांच्या विरोधात आहेत; परंतु प्रत्यक्षात ते मानवाच्या प्रगतीसाठी परस्पर पूरक ठरू शकतात. योग्य समन्वय साधला तर धर्म आणि विज्ञान दोन्ही मिळून मानवजातीचे जीवन अधिक समृद्ध आणि संतुलित बनवू शकतात.

धर्म हा मानवाच्या जीवनाला दिशा देणारा एक महत्त्वाचा घटक आहे. प्राचीन काळापासून धर्माने माणसाला योग्य वर्तन, नैतिकता आणि सामाजिक जबाबदारी यांची शिकवण दिली आहे. सत्य, अहिंसा, दया, करुणा, प्रेम, सहिष्णुता आणि सहकार्य यांसारखी मूल्ये धर्मातूनच मानवाला मिळाली आहेत. धर्मांमुळे समाजात एकता आणि सद्भावना निर्माण होते. तसेच धर्म माणसाला मानसिक शांती, आत्मिक समाधान आणि संकटाच्या काळात धैर्य देतो. अनेक संत, महात्मे आणि धार्मिक नेत्यांनी समाजाला योग्य मार्ग दाखवण्यासाठी मोठे योगदान दिले आहे.

धर्माचा आणखी एक महत्त्वाचा पैलू म्हणजे तो माणसाला जीवनाचा अर्थ समजावून सांगतो. जीवनातील दुःख, आनंद, यश आणि अपयश यांचा स्वीकार करण्याची शक्ती धर्म माणसाला देतो. त्यामुळे धर्मांमुळे माणूस मानसिकदृष्ट्या अधिक मजबूत बनतो. समाजातील नैतिक मूल्ये टिकवून ठेवण्यात धर्माची भूमिका अत्यंत महत्त्वाची आहे.

दुसरीकडे विज्ञान हे निसर्गातील नियम आणि घटनांचा तर्कशुद्ध अभ्यास करणारे क्षेत्र आहे. विज्ञान निरीक्षण, प्रयोग आणि विश्लेषण यांच्या आधारे ज्ञान मिळवते. विज्ञानामुळे मानवाने अनेक अद्भुत शोध

लावले आहेत. वीज, दूरध्वनी, संगणक, मोबाईल, इंटरनेट, रेल्वे, विमान, आधुनिक औषधे आणि वैद्यकीय तंत्रज्ञान या सर्व गोष्टी विज्ञानाच्या प्रगतीमुळे शक्य झाल्या आहेत. विज्ञानामुळे मानवी जीवन अधिक सोयीस्कर, सुरक्षित आणि जलद झाले आहे.

विज्ञानाने आरोग्य क्षेत्रात मोठी क्रांती घडवून आणली आहे. पूर्वी अनेक रोगांवर उपचार उपलब्ध नव्हते; परंतु आज आधुनिक वैद्यकशास्त्रामुळे अनेक गंभीर रोगांवर उपचार शक्य झाले आहेत. लसीकरण,

शस्त्रक्रिया आणि आधुनिक औषधांमुळे लाखो लोकांचे प्राण वाचले आहेत. तसेच शेती, उद्योग, शिक्षण आणि संप्रेषण या क्षेत्रांमध्येही विज्ञानामुळे मोठी प्रगती झाली आहे. इंटरनेट आणि माहिती तंत्रज्ञानामुळे जग अधिक जवळ आले आहे.

तथापि काही वेळा धर्म आणि विज्ञान यांच्यात संघर्ष दिसून येतो. काही धार्मिक समजुती अंधश्रद्धांवर आधारित असतात, तर विज्ञान प्रत्येक गोष्ट पुराव्याच्या आधारावर स्वीकारते. त्यामुळे जेव्हा विज्ञान नवीन सत्य मांडते तेव्हा काही लोक त्याला विरोध करतात. इतिहासात असे अनेक प्रसंग घडले आहेत, जेव्हा वैज्ञानिक शोधांना सुरुवातीला धार्मिक विरोधाचा सामना करावा लागला. परंतु कालांतराने समाजाने त्या वैज्ञानिक

सत्यांचा स्वीकार केला.

धर्माचा चुकीचा अर्थ लावल्यामुळे अंधश्रद्धा आणि अज्ञान वाढू शकते. अशा अंधश्रद्धांमुळे समाजाच्या प्रगतीला अडथळा निर्माण होतो. त्यामुळे धर्माचा अभ्यास करताना विवेकबुद्धी आणि वैज्ञानिक दृष्टिकोन आवश्यक आहे. विज्ञान आपल्याला प्रश्न विचारायला, शोध घ्यायला आणि सत्य शोधण्याची प्रेरणा देते.

खरं तर धर्म आणि विज्ञान यांचे अंतिम उद्दिष्ट मानवकल्याण हेच आहे. धर्म माणसाला नैतिकता आणि मूल्ये देतो, तर विज्ञान माणसाला ज्ञान आणि शक्ती देते. जर विज्ञानाचा वापर योग्य नैतिक मार्गदर्शनाशिवाय केला गेला तर त्याचा दुरुपयोग होऊ शकतो. उदाहरणार्थ, अणुशक्तीचा उपयोग ऊर्जा निर्मितीसाठी होऊ शकतो, परंतु त्याच शक्तीचा वापर विनाशकारी अण्वस्त्रे तयार करण्यासाठीही केला जाऊ शकतो. त्यामुळे विज्ञानाला योग्य दिशा देण्यासाठी धर्मातील नैतिक मूल्ये अत्यंत आवश्यक आहेत.

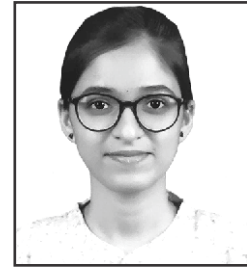
आजच्या आधुनिक युगात धर्म आणि विज्ञान यांचा समतोल राखणे अत्यंत गरजेचे आहे. विज्ञानामुळे प्रगती आणि विकास साध्य होतो, तर धर्मांमुळे त्या प्रगतीला मानवी मूल्यांची जोड मिळते. जर समाजाने विज्ञानाचा उपयोग करताना नैतिकतेचा विचार केला तर मानवजातीचे भविष्य अधिक सुरक्षित आणि समृद्ध होऊ शकते.

शिक्षणाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांमध्ये वैज्ञानिक दृष्टिकोन आणि नैतिक मूल्ये दोन्ही विकसित करणे आवश्यक आहे. विज्ञान विद्यार्थ्यांना तर्कशुद्ध विचार करायला शिकवते, तर धर्म त्यांना चांगले नागरिक बनवण्यासाठी प्रेरणा देतो. या दोन्हींचा योग्य समन्वय झाल्यास समाज अधिक प्रगत, शांततामय आणि सुसंस्कृत बनू शकतो.

धर्म आणि विज्ञान हे एकमेकांचे विरोधक नसून ते मानवाच्या विकासाचे दोन महत्त्वाचे आधारस्तंभ आहेत. धर्म माणसाला योग्य मार्ग दाखवतो, तर विज्ञान त्या मार्गावर पुढे जाण्यासाठी आवश्यक साधने उपलब्ध करून देते. त्यामुळे मानवाने धर्मातील नैतिक मूल्ये जपत विज्ञानाचा योग्य उपयोग केला पाहिजे. अशा प्रकारे धर्म आणि विज्ञान यांचा संतुलित संगम साधल्यास मानवजातीचे भविष्य अधिक उज्वल आणि समृद्ध होईल.

मी पुढेच जाते

न संपणारी चाल - वेळ
मी पुढेच जाते,
सतत पुढेच
माझी चाल कधी थांबत नाही,
कधी मागेही जात नाही.
कोणी धावतो, कोणी थांबतो,
कोणी विचारात हरवतो-
पण शेवटी
सगळे माझ्याच मागे येतात.
ज्यांनी मला समजून घेतलं,
माझ्या प्रत्येक क्षणाचे मोल ओळखले,
त्यांनी स्वप्नांना दिशा दिली,
ज्यांनी मला गृहीत धरलं,
माझ्यावर दोष टाकले,
त्यांची स्वप्नं 'उद्या' मध्येच अडकून राहिली.
मी कुणावर अन्याय केला नाही,
मी सगळ्यांना समानच दिलं-
क्षण, मिनिटं, वर्षं.
फरक इतकाच होता
मला कोणी समजून घेतलं,
आणि कोणी मला दोष देत राहिलं.
मी वेळ आहे-
माझी किंमत
तुमच्या कामातून ठरते,
माझा अर्थ
तुमच्या उपयोगातून उमटतो.

सौ. ऋतुजा खिलारे
सहा. शिक्षिका

सौ. सोनाली मगदूम
एचओडी, डिप्लोमा

पुस्तक समीक्षा पुस्तक : एकटा जीव

मराठी चित्रपटसृष्टीतील अत्यंत लोकप्रिय आणि वैशिष्ट्यपूर्ण अभिनेते दादा कोंडके यांच्या जीवनप्रवासाचे प्रामाणिक आणि मन हेलावून टाकणारे चित्रण करणारे आत्मचरित्र म्हणजे एकटा जीव. हे आत्मचरित्र लेखिका अनिता पांडे यांनी लिहिले आहे. या पुस्तकातून एका साध्या कुटुंबात जन्मलेल्या व्यक्तीने प्रचंड संघर्षातून चित्रपटसृष्टीत आपले वेगळे स्थान कसे निर्माण केले, याचा जिवंत अनुभव वाचकांना मिळतो.

दादा कोंडके हे मराठी चित्रपटसृष्टीतील एक वेगळेच व्यक्तिमत्त्व होते. त्यांच्या चित्रपटांनी मराठी प्रेक्षकांचे भरभरून मनोरंजन केले. त्यांच्या संवादातील विनोद, ग्रामीण ढंग आणि साधी भाषा यामुळे त्यांना प्रचंड लोकप्रियता मिळाली. सोंगाड्या, पांडू हवालदार, राम राम गंगाराम यांसारख्या चित्रपटांमुळे ते घराघरात पोहोचले. मात्र पडद्यावर प्रेक्षकांना हसवणाऱ्या या कलाकाराच्या वैयक्तिक आयुष्यात अनेक संघर्ष, वेदना आणि एकटेपणा होता, हे या आत्मचरित्रातून स्पष्टपणे दिसून येते.

एकटा जीव या पुस्तकात दादा कोंडके यांच्या बालपणापासून त्यांच्या आयुष्यातील अनेक महत्त्वाच्या घटनांचा उल्लेख आहे. त्यांच्या बालपणातील परिस्थिती, कुटुंबातील अडचणी, नोकरीच्या शोधातील धडपड आणि नंतर रंगभूमी व चित्रपटसृष्टीकडे झालेला त्यांचा प्रवास या सर्व गोष्टी अत्यंत वास्तववादी पद्धतीने मांडल्या आहेत. सुरुवातीच्या काळात त्यांनी केलेले विविध छोटे-मोठे कामे, नाटकांमधून

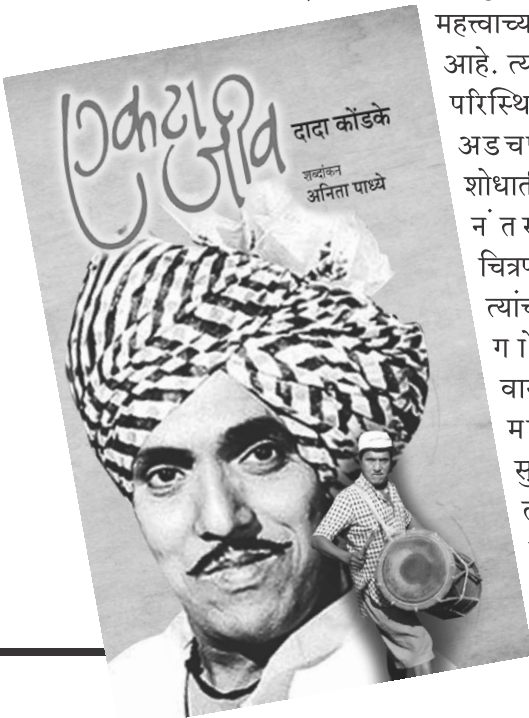
मिळालेली संधी आणि त्यातून मिळालेली लोकप्रियता यामुळे त्यांच्या आयुष्याला नवे वळण मिळाले.

या आत्मचरित्रातील सर्वात महत्त्वाचा भाग म्हणजे दादा कोंडके यांनी स्वतःच्या आयुष्याबद्दल केलेले स्पष्ट आणि प्रामाणिक वर्णन. प्रसिद्धी, पैसा आणि लोकप्रियता असूनही त्यांच्या आयुष्यातील एकटेपणाची भावना पुस्तकात अनेक ठिकाणी जाणवते. जगाला हसवणारा हा कलाकार मनाच्या आत मात्र खूप एकटा होता, ही जाणीव वाचकाला या पुस्तकातून होते. म्हणूनच या आत्मचरित्राला एकटा जीव असे अर्थपूर्ण नाव देण्यात आले आहे.

पुस्तकाची भाषा अत्यंत साधी, ओघवती आणि प्रभावी आहे. लेखिका अनिता पांडे यांनी दादा कोंडके यांच्या अनुभवांना अतिशय संवेदनशीलतेने शब्दबद्ध केले आहे. त्यामुळे पुस्तक वाचताना वाचकांना त्यांच्या आयुष्याचा प्रवास जणू प्रत्यक्ष अनुभवत असल्यासारखे वाटते. पुस्तकात अनेक ठिकाणी विनोदाची छटा असली तरी त्यामागे जीवनातील वास्तव आणि संघर्ष स्पष्टपणे दिसून येतो.

या पुस्तकातून मराठी चित्रपटसृष्टीतील त्या काळातील वातावरण, पडद्यामागील घटना आणि कलाकारांचे जीवन याचीही माहिती मिळते. दादा कोंडके यांचे व्यक्तिमत्त्व केवळ विनोदी कलाकार म्हणून मर्यादित नव्हते; ते लेखक, निर्माता आणि दिग्दर्शक म्हणूनही अत्यंत यशस्वी होते. त्यांच्या मेहनतीमुळे आणि आत्मविश्वासानुळे त्यांनी मराठी चित्रपटसृष्टीत स्वतःचे वेगळे स्थान निर्माण केले.

एकटा जीव हे आत्मचरित्र वाचताना एक महत्त्वाचा संदेशही मिळतो. आयुष्यात यश आणि प्रसिद्धी मिळाली तरी माणसाच्या आयुष्यातील भावनिक नाती आणि समाधान हे तितकेच महत्त्वाचे असते. दादा कोंडके यांच्या आयुष्याचा प्रवास हेच दाखवतो की यशामागील संघर्ष आणि एकटेपणाची वेदना अनेकदा बाहेरच्या जगाला दिसत नाही.

पृथ्वी

ही पृथ्वी आपली, निसर्गाची माया,
हिरवीगार शाल, डोंगरांची छाया।
नद्या वाहती इथे जीवन घेऊन,
सागरही हसतो लाटांमध्ये खेळून।

झाडांची सळसळ, पक्ष्यांचे गान,
फुलांच्या सुगंधात हरवते भान।
सूर्याची किरणे, चंद्राची शीतलता,
पृथ्वीवर आहे सौंदर्याची अमर्यादता।

माणसांनी जपावी ही धरतीमाता,
नको करू तिच्यावर अन्याय अन् व्यथा।
प्रेमाने वागू या निसर्गाशी सारे,
उज्वल भविष्य घडवू या आपणच प्यारे।

ही पृथ्वी आहे आपलीच ओळख,
तिच्या रक्षणातच आपल्या जीवनाचा मार्ग।

कु. सलोनी संजय मोळे
चौथे वर्ष - बी.फार्म.

कु. दर्शनी दिनकर तराळ
सहा. शिक्षिका

कान्होजी आंग्रे

सागराच्या लाटांवर झेप घेणारा वीर,
शिवरायांचा मावळा, अढळ त्याचा धीर।
तोफांच्या गर्जनेतून उठे स्वराज्याचा स्वर,
कान्होजी आंग्रे नाव, सागराचा तो सर।
दर्याच्या काठावर उभा किल्ला जंजिरा,
शत्रूंच्या मनात भीती, त्याच्या नावाचा धडधडारा।
पोर्तुगीज, इंग्रज सारे थरथर कापत होते,
आंग्र्यांच्या पराक्रमाने सागरही नतमस्तक होते।
नौकांचा तो राजा, लाटांचा अधिपती,
धैर्य, बुद्धी, शौर्य यांची अद्भुत संगती।
स्वराज्याच्या रक्षणासाठी झिजला तो जीव,
इतिहासाच्या पानांवर कोरला अमर ठसा नवी।
शिवबांचा तो सच्चा, विश्वासू मावळा,
धैर्याने उभा राहिला संकटांचा जाळा।
सागर जिकणारा
तो रणधुरंधर महान,
कान्होजी आंग्रे,
महाराष्ट्राचा अभिमान।

कु. समृद्धी किरण भिसे
प्रथम वर्ष - डी.फार्म.

फुलपाखरू

रंगीबेरंगी पंखांचे सुंदर फुलपाखरू,
फुलांवरती नाचतसे हलकेच फिरू।
गंधामध्ये हरवून जाई, नभात उंच झेप घेई,
क्षणात इथे, क्षणात तिथे, मनाला आनंद देई।
फुलांच्या पाकळ्यांवर बसून हळुवार,
निसर्गाची शोभा वाढवी अपार।
त्याच्या पंखात रंगांची जादू दडलेली,
पाहता पाहता मन होते हरवलेली।
नाजूक जीव हा, तरीही मुक्त उडतो,
स्वप्नांसारखा आकाशी रंग भरतो।
फुलपाखरू सांगते एकच गोष्ट खास-
लहानसंच आयुष्य, पण जगावे आनंदातच खास।

शुभम भाऊसो पाटील
सहा. शिक्षिक

शिक्षण

आजच्या स्पर्धात्मक युगात केवळ पाठांतर करून गुण मिळवणे पुरेसे नाही, तर आपली बुद्धी विकसित करणे अत्यंत आवश्यक झाले आहे. विद्यार्थी म्हणून मला असे वाटते की, खरे शिक्षण म्हणजे केवळ पुस्तकातील माहिती लक्षात ठेवणे नव्हे, तर त्या माहितीचा योग्य वेळी आणि योग्य प्रकारे उपयोग करता येणे होय. यासाठी बुद्धीला सतत चालना देणे गरजेचे आहे. बुद्धी ही जन्मतः मिळालेली असली तरी ती योग्य सवयी, मेहनत आणि सराव यांच्या मदतीने अधिक विकसित करता येते.

सर्वप्रथम, जिज्ञासा आणि प्रश्न विचारण्याची सवय ही बुद्धीच्या विकासासाठी खूप महत्त्वाची आहे. लहान मुलांप्रमाणे का?, कसे?, कधी? असे प्रश्न विचारण्याची सवय आपण जपली पाहिजे. वर्गात शिक्षक शिकवत असताना काही समजले नाही तर प्रश्न विचारण्याला अजिबात संकोच करू नये. अनेक वेळा आपण इतर काय म्हणतील याचा विचार करून प्रश्न विचारत नाही, पण त्यामुळे आपलेच नुकसान होते. प्रश्न विचारल्याने आपल्या शंकांचे निरसन होते आणि विषय अधिक चांगल्या प्रकारे समजतो.

दुसरे म्हणजे, वाचनाची सवय लावणे अत्यंत गरजेचे आहे. शालेय पुस्तकांबरोबरच विविध विषयांवरील पुस्तके, वर्तमानपत्र, मासिके आणि कथा वाचल्याने आपले ज्ञान वाढते. वाचनामुळे आपले शब्दसंग्रह वाढतो, विचार करण्याची क्षमता सुधारते आणि नवीन कल्पना सुचतात. उदाहरणार्थ, विज्ञान विषयक लेख वाचल्याने आपल्याला नवीन शोधांची माहिती मिळते, तर कथा वाचल्याने कल्पनाशक्ती वाढते. मला असे वाटते की, दररोज थोडा वेळ वाचनासाठी

दिला तर नक्कीच आपल्या बुद्धीचा विकास होतो.

तिसरे म्हणजे, कोडी, पझल्स आणि बौद्धिक खेळ यांचा सराव करणे आवश्यक आहे. सुडोकू, शब्दकोडी, गणिती कोडी, बुद्धिबळ असे खेळ खेळल्याने मेंदूला व्यायाम मिळतो. हे खेळ आपल्याला विचार करण्यास भाग पाडतात आणि समस्या सोडवण्याची सवय लावतात. अशा प्रकारच्या खेळांमुळे एकाग्रता वाढते आणि निर्णय घेण्याची क्षमता सुधारते. त्यामुळे अभ्यासाबरोबरच अशा खेळांना वेळ देणेही तितकेच महत्त्वाचे आहे.

चौथे म्हणजे, नवीन गोष्टी शिकण्याची तयारी ठेवणे आवश्यक आहे. आजच्या डिजिटल युगात अनेक नवीन तंत्रज्ञान विकसित होत आहेत. संगणक, मोबाईल, इंटरनेट यांचा योग्य वापर शिकणे गरजेचे आहे. याशिवाय, नवीन भाषा शिकणे, एखादे वाद्य वाजवणे किंवा चित्रकला, नृत्य यांसारखे छंद जोपासणे यामुळेही

मेंदू अधिक सक्रिय राहतो. प्रत्येक नवीन गोष्ट आपल्याला काहीतरी वेगळे शिकवते आणि आपल्या विचारसरणीत बदल घडवते.

पाचवे म्हणजे, लेखन आणि संवाद कौशल्य विकसित करणे आवश्यक आहे. आपले विचार स्पष्टपणे मांडता येणे ही एक महत्त्वाची कौशल्य आहे. निबंध लेखन, भाषण, चर्चा यामध्ये सहभागी झाल्याने आपले विचार अधिक स्पष्ट होतात. यामुळे आत्मविश्वास वाढतो आणि इतरांसमोर आपले मत मांडण्याची क्षमता विकसित होते.

सहावे म्हणजे, आरोग्याची काळजी घेणे अत्यंत गरजेचे आहे. निरोगी शरीरातच निरोगी मन वसते. योग्य आहार, नियमित व्यायाम आणि पुरेशी झोप यामुळे मेंदू चांगल्या प्रकारे काम करतो. जर शरीर थकलेले असेल तर अभ्यासात लक्ष लागत नाही. त्यामुळे शारीरिक आणि मानसिक आरोग्य यांची काळजी घेणे आवश्यक आहे.

सातवे म्हणजे, अपयशातून शिकण्याची वृत्ती ठेवणे महत्त्वाचे आहे. प्रत्येक विद्यार्थ्यांच्या आयुष्यात कधी ना कधी अपयश येतेच. पण त्याने निराश न होता, त्या चुका समजून घेऊन पुन्हा प्रयत्न करणे आवश्यक आहे. अपयश हे आपल्याला शिकवते आणि पुढे जाण्यासाठी प्रेरणा देते. मी करू शकतो हा आत्मविश्वास मनात असला, तर कोणतीही अडचण मोठी वाटत नाही.

आठवे म्हणजे, सकारात्मक विचारसरणी ठेवणे आवश्यक आहे. नकारात्मक विचार केल्याने आत्मविश्वास कमी होतो आणि मेंदू नीट काम करत नाही. त्याऐवजी सकारात्मक विचार केल्याने ऊर्जा मिळते आणि काम करण्याची प्रेरणा मिळते. मित्रांसोबत चांगले संबंध ठेवणे, शिक्षकांचा सल्ला घेणे आणि कुटुंबाचे मार्गदर्शन घेणे यामुळेही आपला विकास होतो.

नववे म्हणजे, वेळेचे नियोजन (ढळाश चरपरसशाशर्णी) करणे अत्यंत महत्त्वाचे आहे. अभ्यास, खेळ, विश्रांती आणि इतर उपक्रम यांचा योग्य समतोल राखला पाहिजे. वेळेचे योग्य नियोजन केल्याने आपण सर्व कामे व्यवस्थित पूर्ण करू शकतो आणि तणाव कमी होतो.

शेवटी, मला असे वाटते की बुद्धीला चालना देणे ही एक सतत चालणारी प्रक्रिया आहे. आपण दररोज थोडा वेळ स्वतःच्या विकासासाठी दिला, नवीन गोष्टी शिकल्या, प्रश्न विचारले आणि सराव केला, तर आपण नक्कीच अधिक सक्षम आणि यशस्वी विद्यार्थी बनू शकतो.

संघर्ष, जिद्द हेच यशाचे कारण

संघर्षाच्या वाटेवर चालताना,
पायांना काटे टोचत राहतात;
डोळ्यांत मात्र स्वप्न मोठी,
मनात आशा जागत राहतात.

अपयशाचे ढग दाटून येतात,
कधी मन खचूनही जाते;
पण जिद्दीच्या एका किरणाने
पुन्हा उभं राहायला शिकवते.

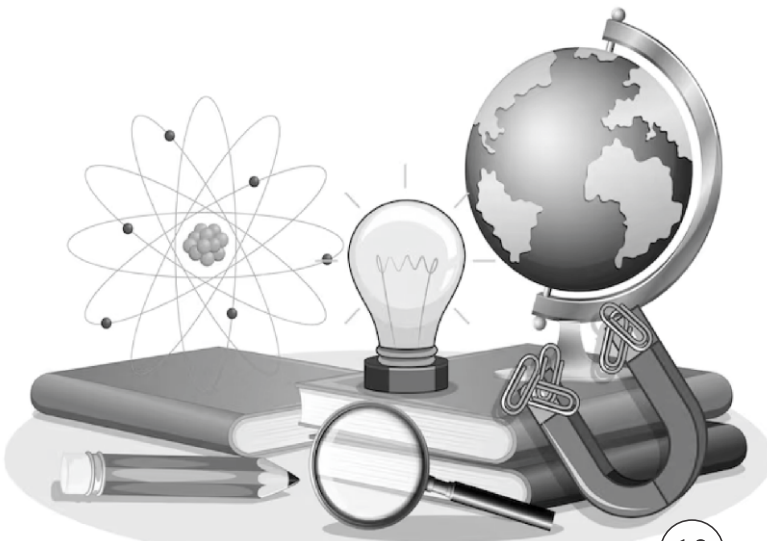
घामाचे थेंब गाळताना,
मेहनतीची बीजं पेरली जातात;
काळाच्या ओघात त्यातूनच
यशाची फुलं उमलत जातात.

धैर्य, चिकाटी आणि विश्वास
हेच खरे साथीदार असतात;
संघर्षाच्या प्रत्येक पावलावर
नव्या स्वप्नांची वाट उघडतात.

म्हणून थांबू नकोस कधीही,
प्रयत्नांची ज्योत पेटवत राहा;
कारण संघर्ष आणि जिद्दीनेच
यशाचे शिखर गाठता येते.

कु. मयुरी एस. पाटील
लेक्चरर

चेतन बी. गुरव
ग्रंथपाल

बापाला समजून घेताना

पप्पा, बाबा, डॅड, ड्याडी, पॉप्स.... बोलायला किती छान वाटतं ना....!! पण ... तरीही आपण मुद्दाम जाणून बुजून त्यांना बाप नावाने संबोधतो.....असे म्हणतातं आई घराचे मांगल्य असते तर बाप घराचे अस्तित्व...! पण या बापाला कधी कोणी समजून घेतले आहे का....? बाप, बाबा समोर येताचं किव्हा शब्द येताचं मुलांची तोंडं बंद होतात... कारण आई मुलांवर प्रेम करते आणि बाप ओरडतो, रागवतो पण त्याच्या रागमागे त्याच ते हळवं मन कधी कोणी जाणून घेतलं का....? नेहमीच मुलांच्या तोंडून त्याच्या बदल वाईट ऐकायला मिळतं. थोडक्यात वडिलांबद्दल कधी फारसं चांगलं ऐकायला मिळतं नाही पण सर्वचं वडील तसे असतात का ...! याचा कधी कोणी विचार केला आहे का....? बाप मुलांवर ओरडला, चिडला की बाप वाईट आणि आई मुलांचं सांत्वन करते म्हणून आई चांगली अशी सर्व मुलांची मानसिकता पहायला मिळते.....

दिवसभर उन्हा... तान्हात काबाडकष्ट करणारा बाप नेहमी एकटाचं पडतो.... ज्योती पेक्षा समई जास्त तापते पण तरी सर्व श्रेय त्या समईलाचं जाते.... असे का....? रोजच्या जेवणाची सोय करणारी आई आपल्या सर्वांच्या लक्षात राहते ... पण आयुष्यभराच्या शिंदोरीची सोय करणारा बाप कधीचं कुणाच्या लक्षात राहतं नाही.....!! कुटुंबाचा आधारस्तंभ म्हणून तो त्याची भूमिका बजावत असतो. कधीचं कसली हव्यासा ठेवत नाही जे पुढ्यात येईन ते खाऊन दिवस काढतो.... कुटुंबाची मुख्य भूमिका करूनही तो पडद्यामागेचं नेहमी राहतो.... आई आपला राग भांडून , रसून, रडून कुणाला तरी बोलून व्यक्त होते हो... पण बाप कुणाला सांगेल त्याच्या

मनात दडलेलं दुःख....! तो कसा व्यक्त होईल कुणाजवळ....

त्याची पत्नी मरण पावली की मुलांना सांभाळणारा स्वतःचे अश्रू पुसून मुलांच्या अश्रूंना आवर घालणारा, धीर देणारा बापचं असतो हो.....!! देवकी, यशोदेच कौतुक तुम्ही अवश्य करा हो ...! पण भर पुरातून पुत्राला डोक्यावरून आणणारा वासुदेव हा बापचं होता....! राम का कौशल्येचा पुत्र पण पुत्र वियोगाने तडफडणारा दशरत एक बापचं होता.... अंगा खांद्यावर खेळवून रक्ताच पाणी करून उन्हा....

तान्हात घाम गाळून
मुलांची शिक्षण पूर्ण
करतो.... दिवाळी
आली की बाप
फाट कया
सदर्यावरचं
दिवाळी
साज

री करतो... पण बायको पोराना मात्र नवीन कपडे घेतो ... टाचा झिजलेल्या चप्पल आणि बनियनला पडलेले होल त्याच्या नशिबाचे भोग आठवण करून देतात.... त्याचा तो दाढी वाढलेला चेहरा त्याची काटकसर दाखवून देतो. आज मुलं मोठी होतात पण बाप मात्र गरीबचं राहतो.... मुलगा सलून मधून १०० रू खर्च करून येतो. मुलगी पार्लर मध्ये १५० रू करून येते. पण माझा बाप मात्र दाढीचा साबण संपला म्हणून आंघोळीच्या साबणाने आपली दाढी खरवडतो..... बाप आजारी पडला तरी डॉ. कडे नाही जातं.. पण बायको पोरं आजारी पडली की लगेच डॉ कडे घेवून जातो. कारण बापाला काळजी असते.

की डॉ कडे गेलो की डॉ आराम करायला सांगेल. मुलीचे लग्न मुलाच्या पुढील शिक्षणाची चिंता त्याला सतावत होती .मुलाला इंजिनियर करतो.... आणि मुलीचं लग्न थाटामाटात करतात..... अन् कधी तरी त्याचं बापाला हुंड्यासाठी डोक्यावरची पगडी पण पायावर ठेवावी लागते.... आणि येवढी सर्व लाचारी सहन करून बाप कधी आपले तोंड उघडत नाही.... निमूटपणे सर्व काही सहन करतं असतो....

अरे.....! ज्या घरात बाप असतो नात्या घराकडे वाकड्या नजरेने बघण्याची कोणाची हिंमत ही होतं नाही. कारण त्या घरचा कर्ता पुरुष माझा बाप जीवंत असतो. अरे आई प्रेम लाड करते म्हणून बापाला विसरता तुम्ही... पण एक मात्र लक्षात ठेवा ..! आई असण्याला किव्हा आई होण्याला बापामुळेचं अर्थ प्राप्त होतो... आई बाबांच्या मारापासून वाचवते. आई पास झाल्यावर कौतुक करते ... आंजारते, गोंजारत! पण हे सर्व माहीत असून शांत राहून गपचुप पेठे आणणारा तो बापाचं असतो रे.... आपल्या मुलांबद्दल बाहेर अभिमान कौतुक करणारा बाप तुम्हाला कधीचं कसा दिसत नाही.....

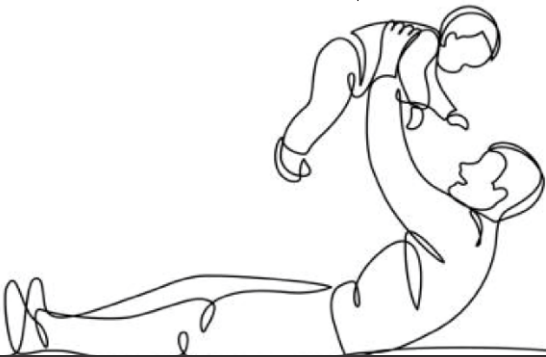
तुम्ही धडपडलात, खेळताना काही लागलं किंवा पडलात तर लगेच आपसुकच आई गं...! असं निघतं ... पण तुम्ही एखादा मोठा रस्ता ओलांडताना भर वेगाने येणाऱ्या ट्रकने ब्रेक मारून संकट टळतं तेव्हा बाप रे.....!!! असाचं शब्द तोडांतून बाहेर येतो. छोटी छोटी

संकटे आई झेलते हो... पण मोठी मोठी वादळे पेलणारा तो बापचं असतो हे लक्षात घ्या....

उन्हा तान्हात काबाडकष्ट करणारा, ऑफिस मध्ये रात्रीचा दिवस करणारा, शाळा, कॉलेज इतर ठिकाणी काम करणारा मुलाबाळांच्या शिक्षणाचा खर्च, बायकोचा स्वयंपाकाचा गॅस सिलिंडर, कपडा लत्ता पुरवणारा ..

घरासाठी आणि मुलाबाळांसाठी स्वतःच्या स्वप्नांची राख रांगोळी करणारा माझा बाप खरचं किती ग्रेट असतो ना....!!! वडीलांचे महत्त्व हे त्यांनाच कळतं ... ज्यांचे वडील लहानपापासूनच सोडून जातात. आणि सर्व जाबाबदार्या स्वतःला पार पाडाव्या लागतात. पण जर बापाला खरचं कोणी समजून घेत असेल तर ती त्याची मुलगी असते... अगदी लहापणापासून ते लग्न करून सासरी गेल्यावर ही फोन वरून बाबांचा आवाज जरा जड आला की लगेच हजार प्रश्नांचा पाडा लावते मागे आणि खरं काढून घेते. सारखं डॉ कडे का काळजी घ्या म्हणून सांगणारी मुलगीचं असते... थोडक्यात वडिलांची खरी काळजी ही मुलगीचं असते.... वडील जरी रागवले तरी निमूटपणे ऐकून घेणारी आणि शांत राहणारी उलट नं बोलता वडिलांचा शब्द राखणारी मुलगीच असते

अरे...! आई जरी नारळातलं पाणी असली तरी वडील नारळाचं खोबर असतात हे विसरू नका ... बाप वरून जरी कडक असला तरी आतून मात्र नरम आहे हळवा आहे.... फक्त त्याला कणखर आणि कडक राहवं लागतं कारण सर्व जबाबदाऱ्या त्याच्यावरच असतात... घराचं कर्ता असतो ... त्यालाही मन आहे रे त्यालाही असंख्य दुःख आहेत... फक्त तो आपली व्यथा आणि दुःख आई सारखी कुणाला बोलून दाखवत नाही... एकटाचं सारं काही सहन करत असतो त्याच्या दःखाचा हुंदका तो एकटाचं गिळत असतो. दुःखाची झळ तो कधीच कुणाला दाखवून देत नाही. एकांतातं मुसमुसून रडणारा तो बापाचं असतो. कधी तरी त्या बापाला समजून घ्या ना.....!!! कठोरपणाचं रागाचं दूषण बाजूला ठेवून त्याच्यातील हळवा बाप लक्षात घ्या ...!! दिवसभर थकून आला तरी मुलं झोपली असता मुलांच्या डोक्यावर मायेनं हात विरवणारा बाप लक्षात घ्या.. बाप जरी रागवला तरी आपल्या आशा, आकांशा, स्वप्ने पूर्ण करणारा बापचं असतो... चला त्याला एकदा आपण समजून घेऊ....!! त्याला दोन प्रेमाच्या शब्दांची गरज आहे रे..!! मुकलेल्या प्रेमाची गरज आहे. जगण्याचे बळ अन् आयुष्याचे सार जीवनाचे सूर अन् चटके- फटाके खस्ता खातो सोडून ताप अन् देतो मायेची छाया त्या बापाला समजून घेताना.....!!!!

आणखी केवढ करशील रे वीरा

आणखी केवढ करशील रे वीरा'
माय-बाप, बायको लेकरं
सोडून जातोस की रं, देशसेवेसाठी
कित्येक दिसातून परतूनी येतोस
जाताना समदयांच्या डोळ्यात पाणी आणतोस
तू मात्र आनंदात जातोस
देशोसाठी जीव पणाला लावून
पोरोनो, पुढच्या वर्षी लवकर येतो म्हणतोस
वाढदिवसाला देखिल पोर आस लावून बसतात
तू मात्र देशसेवेत मग्न असतोस
घरी येतोस तेव्हा आई शपपथ
दिवसाची दिवाळी करतोस
वीरमरण आल्यावर अब्बा गाव
ढसाढसा रडतो
ते रडतात, तुझ्या देश सेवेवर, तुझ्या देशप्रेमावर
खरच तू ग्रेट आहेस वीरा
मग प्रत्येक देशवासीय म्हणतात
आणखी केवढ करशील रे वीरा'

होय मला शिकायचय

रात्रदिवस काबाडकष्ट करुन, ओव्हर टाईम करुन
मला शिकवणाऱ्या या माझ्या बापासाठी
मला शिकायचयं ॥१॥
आपली पोर समाजात काहीतरी करुन
दाखवणारच असा आत्मविश्वास ठेवून माझ्या
जगण्याला बहर देण्याऱ्या मायसाठी
मला शिकायचय ॥२॥
स्वतःला आलेले खडतर अनुभव माझ्या वाट्याला
येवु नयेत म्हणून वेळीच सल्ला देण्याऱ्या माझ्या
बहिणीसाठी मला शिकायचय ॥३॥
वेळोवेळी मार्गदर्शन करुन 'हे तूच करु शकतेस'
असा खबीर आत्मविश्वास देणाऱ्या गुरुसाठी
मला शिकायचय ॥४॥
मुलींविषयीचा समाजातील बघण्याचा दृष्टीकोन
बदलण्यासाठी मला शिकायचय ॥५॥
माझ्यात असलेल्या सुप्त गुणाना उत्फुत
बनवण्यासाठी मला शिकायचय
मला जगण्यासाठी शिकायचय
शिकण्यासाठी जगायचय, देशासाठी शिकायचय
होय मला शिकायचय आहे ॥६॥

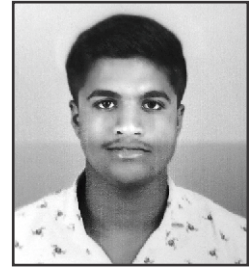
जीवन आहे क्षणभंगुर

जीवन आहे क्षणभंगुर,
वाच्यावरच्या धुक्यासारखं;
आज आहे आपल्या सोबत,
उद्या कुठे हरवेल कोण जाणे.

क्षणभर हसू उमलतं ओठांवर,
क्षणात डोळे पाणावतात;
सुख-दुःखाच्या या प्रवासात
मनाचे रंग बदलत राहतात.

कालचे दिवस स्वप्न झाले,
उद्याचा अजून ठाव नाही;
आजचा क्षणच खरा आपला,
यातच जीवनाची खरी चाहूल आहे काही.

म्हणून जपा नाती माणसांची,
प्रेमाचा दिवा सदैव लावा;
कारण जीवन आहे क्षणभंगुर,
हसत हसत जगायला शिका.

कु. गिरीष बाळासो उदगांवे
चौथे वर्ष - बी.फार्म.

कु. साक्षी वाळके
चौथे वर्ष - बी.फार्म.

गुरु

सागवानी लाकडाप्रमाणे
पाण्यातून तरून जातो तो गुरु
ज्ञानाच्या महाकाय लाटेवर
शिष्याला घेऊन जातो तो गुरु
उंच उंच कडयावरून फेसाळत
झेपावतो तो धबधबा म्हणजे गुरु
असंख्य कडेकपारीतून वाट काढीत
नागमोडी वळणे घेतो तो गुरु
अज्ञात वेड्या मनाला
उंच आकाशी घेऊन जातो तो गुरु
गहिऱ्या चौकस मनाला
सागराचा तळ दाखवतो तो गुरु
प्रसंगी आपले अश्रू लपवून
शिष्याचे अश्रू पुसतो तो गुरु
कठोर शब्द वापरतानाही ज्याच्या
मनाला असंख्य यातना होतात तो गुरु
अंधारात वाट दाखवणारी ज्योत म्हणजे गुरु
जन्मजन्मांतरीचे नाते जोडणारा निखळ हृदयाचा तो गुरु

जीवनातून काय शिकावं

जीवनाच्या वाटेवर चालताना,
अनुभवांची शिदोरी घ्यावी,
कधी हसत, कधी रडत,
प्रत्येक क्षणातून शिकत जावं।

अपयश येतं, धडा देतं,
यशाचा मार्ग दाखवतं,
पडून पुन्हा उभं राहणं,
हेच खरं धैर्य शिकवतं।

वेळ निसटतो हातातून,
त्याची किंमत ओळखावी,
आजचं काम उद्यावर नको,
ही सवय मनात रुजवावी।

नाती जपावीत जिवापाड,
प्रेमाची ऊब देत राहावी,
स्वार्थाच्या या जगामध्ये,
माणुसकी मात्र टिकवावी।

स्वतःवर विश्वास ठेवून,
स्वप्नांच्या दिशेने धावावं,
छोट्या छोट्या आनंदातून,
मोठं जीवन घडवावं।

जीवन हे एक पुस्तक आहे,
प्रत्येक पान नवं शिकवतं,
समजून घेतलं ज्याने त्याला,
खरं जगणं उमजतं।

प्रथमेश रविंद्र पाटील
चौथे वर्ष - बी.फार्म.

मैत्री

मैत्री म्हणजे काय ?
मैत्री म्हणजे मुखहर्ष
मैत्री म्हणजे पतंगाची दोर
मैत्री म्हणजे आनंदाची घरे
मैत्री म्हणजे संकटावरील मात
मैत्री म्हणजे एकमेकांची साथ
मैत्री म्हणजे थोडी मस्ती
मैत्री म्हणजे थोडा मॅजिक
मैत्री म्हणजे थोडा गोंधळ
मैत्री म्हणजे थोडे भांडण
मैत्री म्हणजे जीवनाचा आनंद
मैत्री म्हणजे नात्यातील गोडवा
मैत्री असते जगावेगळी
मैत्री मध्ये नाही बंधने,
नाही जात, धर्म
मैत्रीला आवाज नाही
नाही मैत्रीला हाक
ती असते थेट हृदयाशी
जोडलेली मैत्री ही अशीच असते.

प्रणिल तोरसकर
सहा. शिक्षक

प्रणिल तोरसकर
सहा. शिक्षक

आपण रोज वर्तमानपत्र वाचतो आणि त्यात रोज अशा बातम्या नजरेस पडतात, की आजच्या २१ व्या शतकात देखील आणि तेही भारत देशात अशा दारूण, वेदनादायक आणि अंतर्मुख करणाऱ्या घटना घडव्यात याचे वाईट वाटते छेडछाड, अपहरण, स्त्रीभ्रूणहत्या, बलात्कार, हुंडाबळी, मानसिक शारीरिक छळ .. किती किती प्रकारच्या घटना घडतात की ज्यामुळे कोणत्याही सुज्ञ सुशिक्षितालाही चीड यावी.

स्त्रीला आपण आदिशक्ती मानतो ना? स्त्री ही गृहलक्ष्मी आहे, संसाररथाच्या दोन चाकापैकी एक चाक म्हणजे स्त्री असे म्हणतो ना आपण? मग हे विदारक चित्र का आहे आपल्या डोळ्यासमोर? याला जबाबदार कोण आहे? सरकारने स्त्रियांसाठी कायद्यात काही विशेष तरतुदी केल्या आहेत, आरक्षणही दिले आहे. हो आजची स्त्री आरक्षित आहे, पण ती सुरक्षित आहे का? नक्कीच नाही. आज गरज आहे ती महिलांना संरक्षण मिळवून देण्याची आणि समाजाच्या जागृतीची.

स्वातंत्र्यपूर्व काळात देखील पुरुषप्रधान समाजरचनेत स्त्री ही सुद्धा एक माणूस आहे याचा विसरच पडला होता. ती केवळ घरमालकाच्या प्रतिष्ठेचे दर्शन घडवणारी बाब ठरली होती वास्तविक पाहता तिचा एका गव्हाच्या दाण्यावरही हक्क नव्हता. सोन्यालाही जिथं

ता
वू
न
,
सु
ल
।
खू
न
नि

आजच्या महिला आरक्षित कि सुरक्षित

घाल्याशिवाय तेजपुंज झळाळी लाभत

नाही तिथं स्त्री ची कथा वेगळी काय असणार म्हणा ! आणि तिनेही दोन्ही दरडींवर चालून दाखविण्याची कसरत महत्प्रयासाने साध्य करून दाखविली. गार्गी-मैत्रिथी पासून, झाशीवालीपासून इंदिरा-प्रतिभांपर्यंत प्रत्येक काळातल्या शुंीर ीवळपरी त्या वाखाणल्या जातात, स्मरल्या जातात. सावित्रीबाई फुले, रमाबाई रानडे, मदर तेरेसा, सरोजिनी नायडू, कल्पना चावला अशी कितीतरी नावे जी लिहिता लिहिता अनेक पाने भरून जातात. पण पाने, रकाने भरण्यापेक्षा लोकांची मने भरणे जास्त जरूरीचे आहे.

आजपर्यंत बटकीप्रमाणे ताबेदारीत राहून, सदासर्वदा नवऱ्याची मर्जी अतिनाजूक ताजव्याच्या काटयासारखे तोलून सदोदित भाड्याचे बैलासारखे राबून ही स्त्रियांना एक शब्द बोलण्याची अगर चिमटीभर दाण्याची सत्ता नसावी काय रे? हा प्रश्न १८८२ साली ताराबाई शिंदे यांनी मांडला होता.

काळ बदलतोय, विचार बदलताहेत, पुढे ते आणखी बदलतील परंतु आज महिलांना समानतेचा, सन्मानाचा न्याय मिळायलाच हवा आणि हे सगळं मिळेलही नक्कीच. पण सुरक्षिततेचं काय? आरक्षणाबरोबरच संरक्षणही मिळायला नको का? केवळ सरकारने ठरवून नाही तर प्रत्येक समाजमानाने हे स्विकारायला हवे.

खरे पाहता प्रत्येक स्त्रिमध्ये साक्षात आदिशक्तीचा अंश आहे. आपल्याला शिकविणाऱ्या शिक्षिका तर साक्षात सरस्वतीचा अवतार! नवनवीन कलाकृती करणाऱ्या चैत्रगौरीच असतात संशाधक, खेळाडू स्त्री पार्वती समान असते. दुर्जनांचा नायनाट करणारी पोलिस खात्यातील स्त्री तर महिषासुरमर्दिनीच. सुग्रास अन्नपदार्थ करणारी अन्नपूर्णा तर नोकरी करून घरास हातभार लावणारी स्त्री लक्ष्मीसमान असत. स्त्री ची निर्मिती दिव्य

तेजातून झालेली आहे, महाविद्या, लक्ष्मी, प्रकृती, भक्ती, मूर्ती, कीर्ती, माता, भगिनी, कन्या या विविध रूपांमधून ती कुटुंब समाज आणि राष्ट्र घडवते .

स्त्री म्हणजे दातृत्व स्त्री म्हणजे कर्तृत्व ... स्त्री म्हणजे निसर्गानं नेमलेलं अखंड मातृत्व

खरं आहे ना हे? तरीही आपण मुलीचा जन्म नाकारतो नाही जगू देत तिला ! कुठे ना कुठे तिचा संहार ठरलेलाच असतो. एक तर आईच्या पोटात किंवा या ना त्या कारणाने जगात. आपण महिला दिन साजरा करतो. आता महिला दिन साजरा करणं म्हणजे सगळं काही त्यांच्या हातात असायला हवं असा काही अर्थ अभिप्रेत नाहीय. पण केवळ माणूस म्हणून जगू

देण्यात तर काही गैर नाही ना? कर्जबाजरीपणा, परंपरा, सुरक्षितता, या सगळ्यातूनच स्त्री जन्म धोक्यात आलाय. हुंडाबळी आणि बलात्कार हे तर रोजचं होऊन गेलंय .मध्ये झालेल्या दिल्लीच्या सामूहिक बलात्काराच्या घटनेनंतर मी वर्तमानपत्रात एक प्रतिक्रिया वाचली होती.

'अनामिके, तू सुटलीस

पण खरं सांगू? तू मुक्त होऊ नकोस

त्या प्रत्येकाला झपाट, ज्याचा मेंदू

कमरेखाली आहे'

जबरदस्त ना? पण म्हणून मुलींचं बेछूट वागणं यात अपेक्षित नाही. सातच्या आत घरात असं जेव्हा सांगतात तेव्हा त्यात त्यांची काळजी लपलेली असते.

दिवसेंदिवस महिलांचं घटते प्रमाण, अन्याय, अत्याचार हे जरी असलं तरी आता त्या तेवढ्या सक्षम आहेत. स्वतःचं संरक्षण करण्याची ability त्यांच्यात आहे. अबला म्हणून जगण्याची कोणाचीच इच्छा नाही आता.

विदर्भातल्या शेतकऱ्यांच्या आत्महत्येबाबत बोलताना सिंधूताई सपकाळ म्हणतात, तो शेतकरी आत्महत्या करून मरून जातो, पण त्याच्यामागे त्याच्या बायकामुलांचा काय? याचा तो विचार नाही करत पण त्याची बायको करते. नवरा मेला म्हणून ती मरत नाही. कारण एक 'स्त्री' च जगू शकते. कारण ती एक आई असते, कोणाची तरी सून असते आणि याची तिला जाणीव असते, आणि ती जेव्हा जागी होईल तेव्हा महिलादिन साजरा करावा लागणार नाही. शेवटी मी इतकेच म्हणेन, कागदाचा एक तुकडा गव्हर्नरच्या सहीमुळे नोट बनता. त्याला कितीही चुरगाळलं, फाडलं तरी त्याची किंमत कमी होत नाही

स्त्रियांनो, तुम्ही ही ईश्वराची सुंदर स्वाक्षरी आहात. जोवर तुम्हीच स्वतःला कमी लेखत नाही तोवर दुसरा-

तिसरा कोणीही तुमची किंमत करू शकत नाही. स्त्री असणं ही रागाची, तिरस्काराची गोष्ट नाही, ही तर आनंदाची, अभिमानाची गोष्ट आहे .म्हणूनच म्हणते, आपलं संरक्षण करण्यासाठी स्त्रियांनो स्वतः सिद्ध व्हा, स्वाभिमानाने जगा !.

स्वप्नांच्या संघर्ष

आईच्या डोळ्यात स्वप्न मोठं,
बाबांच्या मनात आशा खोल,
हातात पुस्तक, मनात ध्येय,
चझडउ चा चाललाय मोल.
रात्रभर दिवा जागत असतो,
डोळ्यांना मात्र झोप नसते,
पानोपानी स्वप्न लिहिताना
मनात भीतीही दाटून बसते.
मित्र पुढे नोकरीत गेले,
कोणी संसारही थाटला,
इकडे मात्र अभ्यासाच्या वाटेवर
जीवनाने थोडा विराम घेतला.
अपयशाचे घाव बसतात,
कधी मन खचूनही जाते,
पण आईचा आवाज कानात
पुन्हा उभा राहा सांगत राहते.
एक दिवस नक्की येईल,
मेहनतीचे फळ मिळेल,
आजचे अश्रू उद्या हसू बनून
यशाचा तुरा डोक्यावर मिरवेल.

कु. संकेत सुनिल पाटील
चौथे वर्ष - बी.फार्म.

हिंदी विभाग

प्रा. प्रणिल तोरसकर
प्रा. प्रतिक उगारे

आखिरी सपना

आखिरी सपना आँखों में,
चुपचाप सा क्यों रहता है?
जीवन की इस लंबी राह में,
हर पल कुछ कहता रहता है।

भागदौड़ में खोए पल,
सपने कहीं दूर चले गए,
दिल के उस छोटे से कोने में,
अरमान फिर भी जिंदा रहे।

सूरज जब ढलने लगता है,
यादों का मेला लगता है,
जो अधूरा रह गया जीवन में,
वही सपना फिर जगता है।

आखिरी उन सांसों में,
बस एक ख्वाहिश रह जाती है,
पूरा होने की चाहत लेकर,
आखिरी सपना बन जाती है।

शायद वो पूरा न हो पाए,
फिर भी उसकी मिठास है,
क्योंकि अंत तक इंसान को,
सपनों से ही आस है।

प्रसन्न पाटील
ज्यु. लिपिक

खामोशी की दुनिया

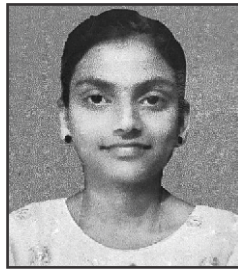
खामोशी की दुनिया में,
अजीब सा एक शोर है,
लफ़्ज़ नहीं होते फिर भी,
दिल कहने को मजबूर है।

भीड़ में रहकर भी इंसान,
अकेला सा रह जाता है,
अपने ही जज़्बातों से,
चुपचाप लड़ता जाता है।

खामोशी बहुत कुछ कहती है,
अगर कोई सुनने वाला हो,
हर दर्द छुपा होता इसमें,
अगर कोई समझने वाला हो।

नज़रें झुकाकर चलना भी,
एक कहानी कह जाता है,
बिना बोले हर इंसान,
अपना हाल सुना जाता है।

इस खामोशी की दुनिया में,
सुकून भी कहीं मिलता है,
जब शब्द साथ छोड़ देते हैं,
दिल खुद से मिल जाता है।

कु. शर्वरी कोळी
दुसरे वर्ष - बी.फार्म.

अकेलापन

भीड़ में रहकर भी दिल मेरा,
अकेला सा क्यों लगता है,
हँसते चेहरे के पीछे भी,
दर्द कहीं छुपा रहता है।

सब अपने होते हुए भी,
कोई पास नहीं होता,
लफ़्ज़ों की इस भीड़ में,
दिल फिर भी खामोश होता।

यादों की परछाइयों में,
मन बार-बार खो जाता है,
बीते लम्हों की राहों में,
आज कहीं खो जाता है।

अकेलापन बहुत कुछ सिखाता,
खुद से मिलना सिखाता है,
दुनिया से दूर ले जाकर,
अपना ही बना जाता है।

कभी सुकून, कभी तन्हाई,
दोनों का ये संगम है,
अकेलापन आखिर में,
खुद से मिलने का मौसम है।

हार्दिक कोळी
तृतीय वर्ष - बी.फार्म.

प्यारी मुस्कान

जैसे खिलता कोई गुलाब,
मासूमियत की खुशबू लेकर,
महका दे हर एक ख्वाब।

नन्हीं-नन्हीं आँखों में,
चमकते हैं कितने अरमान,
उनकी हँसी की एक झलक से,
खिल उठता सारा जहान।

बिन वजह वो हँस देते हैं,
हर गम को भुला जाते हैं,
उनके चेहरे की रौनक से,
दिल भी सुकून पा जाते हैं।

न कोई छल, न कोई फरेब,
सिर्फ सच्चाई का एहसास,
उनकी मुस्कान में छुपा है,
प्यार भरा हर एक विश्वास।

छोटे बच्चों की वो हँसी,
रब का सबसे प्यारा तोहफा,
जो एक पल में ही बदल दे,
हर दुख को मीठा सा लम्हा।

कु. सानिका कोळी
द्वितीय वर्ष - बी.फार्म.

परीक्षा

परीक्षा की ये घड़ी आई,
मन में हलचल सी छाई,
कभी डर, कभी उम्मीदें,
दिल में नई उमंगें लाई।

किताबों के पन्नों में,
सपनों का संसार है,
मेहनत की हर एक बूंद में,
छुपा हुआ उज्वल
भविष्य का द्वार है।

रातों की वो मेहनत सारी,
अब रंग दिखाने वाली है,
हर कोशिश, हर लगन हमारी,
मंज़िल तक ले जाने वाली है।

डर को दिल से दूर भगाकर,
हौसले को साथ रखना है,
हर सवाल का सामना करके,
खुद पर विश्वास रखना है।

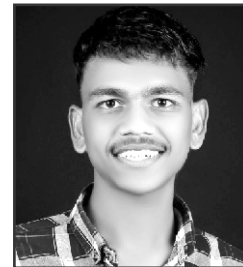
परीक्षा सिर्फ एक पड़ाव है,
जीवन का अंत नहीं,
सीखने का ये सफर है,
यही असली जीत यहीं।

कु. निकिता पाटील
तृतीय वर्ष - बी.फार्म.

कॉलेज के बाद की अनजान दुनिया

कॉलेज की वो गलियाँ छूटीं,
हँसी-ठिठोली की बातें छूटीं,
अब सामने है एक दुनिया,
थोड़ी जानी, थोड़ी अनजानी।
किताबों से निकलकर अब,
हकीकत से सामना होता है,
सपनों को सच करने का,
हर दिन एक इम्तिहान होता है।
दोस्तों की वो महफिल अब,
यादों में सिमट जाती है,
हर किसी की अपनी राहें,
धीरे-धीरे बदल जाती हैं।
जिम्मेदारियों का बोझ लिए,
खुद को संभालना होता है,
अपनी पहचान बनाने को,
हर कदम संभलकर चलना होता है।
डर भी है, उम्मीदें भी हैं,
दिल में नए अरमान हैं,
इस अनजान सी दुनिया में,
खुद को साबित करने के सामान हैं।
कॉलेज के बाद की ये दुनिया,
सिखाती है जीने का ढंग,
गिरकर उठना, आगे बढ़ना,
यही है जिंदगी का असली रंग।

सुमित सुहास शिंगे
चौथे वर्ष - बी.फार्म.

आखिरी सफर के साथी

ज़िंदगी की इस लंबी राह में,
कितने चेहरे साथ चले,
कुछ अपने बनकर ठहरे,
कुछ चुपचाप ही दूर चले।

हँसी के पल, ग़म की घड़ियाँ,
सबने मिलकर साथ निभाया,
कभी सहारा बनकर कोई,
कभी अकेलेपन ने सताया।

आखिरी सफर जब आएगा,
सब रिश्ते पीछे छूट जाएंगे,
जो दिल में बस गए हैं गहरे,
बस वही साथ रह जाएंगे।

कु. प्रियांका जनार्दन गोंदकर
चौथे वर्ष - बी.फार्म.

न दौलत, न शोहरत साथ,
न ही कोई बड़ा नाम होगा,
बस कर्मों की छाया संग,
और यादों का एक धाम होगा।

आखिरी सफर के उस मोड़ पर,
सच का सामना होता है,
जीवन भर जो सीखा हमने,
वही हमारा साथी होता है।

चलो आज कुछ ऐसा कर जाएं,
जिससे दिल सुकून पा जाए,
जब आए आखिरी वो पल,
कोई अफ़सोस न रह जाए।

दौलत और जीवन

दौलत से जगमग होती राहें,
पर दिल का सुकून कहाँ मिलता है,
सोने-चाँदी के इस जग में,
प्यार अनमोल ही मिलता है।

महल खड़े हो जाते हैं ऊँचे,
पर घर जैसा अपनापन नहीं,
भीड़ बहुत होती है साथ,
पर सच्चा कोई अपना नहीं।

दौलत से खरीदी हँसी,
ज़्यादा देर टिकती नहीं,
दिल से निकली एक मुस्कान,
कभी झूठी लगती नहीं।

जीवन की असली पूँजी तो,
रिश्तों में छुपी रहती है,
थोड़ा सा प्यार, थोड़ा सा विश्वास,
यही खुशी बनकर बहती है।

इसलिए दौलत कमाओ जरूर,
पर खुद को खोना मत,
जो सबसे कीमती है जीवन में,
उसे कभी छोड़ना मत।

कु. वैदेही पाटील
तृतीय वर्ष - बी.फार्म.

सफर

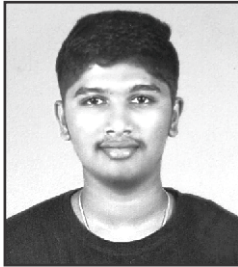
सफर सिखाता है चलना हमें,
गिरकर फिर संभलना हमें,
रास्तों की हर एक ठोकर,
जीना सही समझना हमें।

मंज़िल तो एक बहाना है,
असली मज़ा तो राहों में है,
हर मोड़ पर कुछ नया मिलता,
यही तो जादू चाहों में है।

सफर में मिलते हैं लोग नए,
कुछ अपने बन जाते हैं,
कुछ यादों की तस्वीर बनकर,
दिल में बस जाते हैं।

कभी धूप, कभी छांव मिले,
हर रंग दिखाता है ये,
खुशी और ग़म के इस संगम से,
जीवन सजाता है ये।

अगर ठहर जाओ एक जगह,
तो कहानी अधूरी रह जाएगी,
सफर ही वो किताब है,
जो ज़िंदगी पूरी बन जाएगी।

अभय जाधव
द्वितीय वर्ष - डी.फार्म.

रूठे लम्हे,
मीठा प्यार

माँ पर रूठ जाना भी,
कितना प्यारा लगता है,
उसकी डाँट में भी छुपा,
प्यार ही सारा लगता है।

थोड़ी सी नाराज़गी में,
आँखें भर-भर आती हैं,
पर माँ की एक मुस्कान,
सारी दूरियाँ मिटाती है।

हम चाहे जितना रूठें,
वो मनाने आ ही जाती है,
अपने आँचल की छाया में,
हर दर्द भुला जाती है।

माँ से ही तो दुनिया है,
माँ से ही हर रिश्ता है,
उसके बिना ये जीवन,
जैसे अधूरा किस्सा है।

रूठना भी है तो बस,
उससे ही रूठ जाना,
क्योंकि माँ का प्यार ही,
हर ग़म को मिटाना।

कु. देवयानी प्रमोद सुतार
द्वितीय वर्ष - बी.फार्म.

प्रकृति : जीवन का मूल

धरती की धड़कन सुनो ज़रा,
हर पत्ता कहता है-संरक्षण कर सदा।
नीला आकाश, स्वच्छ पवन,
इनसे ही चलता जीवन चक्र निरंतर।
नदियाँ लिखती हैं समय की कहानी,
पर्वत सिखाते हैं धैर्य की निशानी।
फूलों में छुपा है सृजन का सार,
प्रकृति ही करती जीवन का विस्तार।
मानव ने प्रगति की राह चुनी,
पर प्रकृति की सीमा कब पहचानी?
यदि संतुलन आज न साधा गया,
तो भविष्य मौन में खो जाएगा।
आओ मिलकर संकल्प करें,
हरियाली के स्वप्न साकार करें।
प्रकृति बचेगी तो कल बचेगा,
यही सत्य युगों तक सजेगा।

प्रतिक उगारे
सहा. शिक्षक

माधव का योद्धा

बिखरे टूटे अर्जुन को, माधव ने जब ज्ञान दिया
तीर चढ़ाया चाप पर, धर्म स्थापने वचन लिया
रणभूमि के केंद्र में, चक्रधारी के समक्ष खड़ा
लड़ने का निर्धार कर, प्रकाशित अर्जुन बोल पड़ा
जो दीपक जला है धर्म का माधव
वह महादेव का प्रलय बन जाएगा
जो शस्त्र उठा प्रतिकार करने
समक्ष अपने मृत्यु को पाएगा
अर्जुन ने स्वयं को जान लिया है
यमराज का रूप फिर परिधान किया है
जिन राक्षसों का प्रमाथ जनने घुट घुट पिया
उनके संहार का दायित्व नियति ने मुझे दिया है
जब बान मेरा इनके दूषित रक्त चाटेगा
शिर - कांठ, शरीर-रुधिर और सांस मांस को कटेगा
हो धर्म की अनुभूति, आत्म इन का जाग जाएगा
मृत्यु से ही जन्म लिया था आखिर मृत्यु ही पाएगा
अर्जुन नहीं माधव में
प्रलय बन कर आया हूँ
ना पांडव हूँ ना कौनतेय हूँ
मैं स्वयं मौत का साया हूँ

सुधीर कुमार लंगरे
लेक्चरर

जहीद मुजावर
चौथे वर्ष - बी.फार्म.

किताब

एक रात एक बात लिखूंगा..
खुद को दाग और तुझे साफ लिहूंगा. ...
वेसे तो तू कभी मुझे नहीं...
मेरी किताब मैं तुझे मेरे साथ लिहूंगा

परवीन सिद्दीकी
सहा.शिक्षिका

आपके सपनों से मेरी पहचान तक

हर रात फोन की वही आवाज़,
कम शब्द, पर पूरा भरसा।
ठीक है न तू? -इतना पूछना ही
आपका प्यार, आपका सहारा था।
उस एक पुकार में
सारी फिर सिमट जाती थी,
जैसे रात की खामोशी
दुआ बन जाती थी।
सबर रखना, आप कहा करते थे,
और बात वहीं पूरी हो जाती थी।
आपकी आवाज़ ही
मेरी हिम्मत बन जाया करती थी।
मेरी दुआ हमेशा तेरे साथ है,
ये वाक्य मेरी सांसों में बस गया।
हर मुश्किल के सामने
आपकी मौजूदगी ढाल बन गई।
सब कुछ पूरा हुआ, पर आप नहीं थे।
सबसे बड़ी उपलब्धि के सामने
सबसे बड़ी कमी खड़ी थी।
आज भी जब आगे बढ़ती हूँ, तो लगता है
आप कहीं पीछे खड़े होकर कह रहे हैं-
मेहनत बेकार नहीं जाती।
मैं आपको बहुत मिस करती हूँ,
क्योंकि यह सपना आपका था।
मैंने पूरा कर दिया-
पर आप उसे देख नहीं पाए।
फिर भी यकीन है,
जहाँ भी होंगे, मुस्कुरा रहे होंगे।
क्योंकि आपकी बेटी वही बन पाई
जो आप चाहते थे।

सौ. पल्लवी राजोबा
सहा. शिक्षिका

दोस्ती

दिल से दिल
तक का सफर

दोस्ती सिर्फ एक शब्द नहीं, बल्कि एहसासों का वो खूबसूरत संसार है जहाँ हर बात बिना कहे समझी जाती है। यह रिश्ता किसी पहचान, उम्र या समय का मोहताज नहीं होता। कभी-कभी एक अनजान व्यक्ति भी कुछ ही पलों में ऐसा अपना बन जाता है, जैसे वर्षों का साथ हो-यही दोस्ती की असली जादूगरी है।

सोचिए, जिंदगी एक लंबा सफर है-कभी धूप, कभी छांव। इस सफर में अगर कोई हमारे साथ हंसते-हंसते चल पड़े, हमारी खामोशियों को पढ़ ले और बिना कहे हमारा दर्द समझ ले, तो वही सच्चा दोस्त होता है। दोस्ती में मैं और तुम नहीं होता, वहाँ सिर्फ हम होता है।

बचपन की दोस्ती सबसे सच्ची और निस्वार्थ होती है-जहाँ एक टॉफी भी आधी-आधी बाँटी जाती है और छोटी-सी बात पर झगड़ा भी हो जाए तो अगले ही पल सब भूलकर फिर साथ खेलना शुरू हो जाता है। वहीं बड़े होने पर दोस्ती में समझदारी और गहराई जुड़ जाती है, जहाँ दोस्त हमारे जीवन के सबसे मजबूत सहारे बन जाते हैं।

एक सच्चा दोस्त वह होता है जो हमारी सफलता पर सबसे ज्यादा खुश होता है और असफलता में हमें गिरने नहीं देता। वह हमारी कमियों को छिपाता नहीं, बल्कि उन्हें सुधारने में हमारी मदद करता है। जब पूरी दुनिया हमें गलत समझती है, तब एक दोस्त ही होता है जो हमें सही समझता है।

आज के डिजिटल युग में जहाँ फ्रेंड लिस्ट लंबी होती जा रही है, वहीं सच्चे दोस्तों की संख्या कम होती जा रही है। सोशल मीडिया पर हजारों कनेक्शन हो सकते हैं, लेकिन असली दोस्त वही होता है जो जरूरत पड़ने पर हमारे साथ खड़ा हो।

दोस्ती एक पौधे की तरह है-जिसे समय, प्यार और विश्वास से सींचना पड़ता है। अगर इसे नजरअंदाज किया जाए, तो यह मुरझा सकती है, लेकिन अगर इसे संभालकर रखा जाए, तो यह जीवनभर खुशियों की छांव देती है।

अंत में, दोस्ती जीवन का वह अनमोल खजाना है, जो हमें हर परिस्थिति में मजबूत बनाता है। इसलिए अपने दोस्तों को सिर्फ यादों में नहीं, बल्कि अपनी जिंदगी में हमेशा जगह दें। क्योंकि सच्चे दोस्त नसीब वालों को ही मिलते हैं।

इन्सानियत का आईना होती है दोस्ती

इन्सानियत का आईना होती है दोस्ती
कभी लड़ाई-झगड़े तो कभी मस्ती
कभी-कभी पेट भर के हँसाती
तो कभी दिल खोल के रूलाती
दोस्त की भलाई के लिए मुँह पे बताती है गलती
एक दुजे के वास्ते कुछ भी करती है ये दोस्ती।
हर मुश्किल में हाथ थामती है दोस्ती
बचपन से लेकर बुढ़ापे तक साथ देती है दोस्ती।
दोस्ती की कोई शर्त नहीं होती
अच्छे दोस्त बनाने में कोई बुराई नहीं होती।
हर रोज दोस्त को मिलने के लिए तरसाती है दोस्ती
दूर रहकर भी एक दुसरे को करीब लाती है दोस्ती।
स्कूल से लेके ऑफिस तक नए दोस्त बनाती है दोस्ती
नए दोस्त बनाने के लिए कोई वजह नहीं होती।
दोस्ती सिर्फ मतलब और दिखावा नहीं होती
दोस्ती तो है जिंदगी का मतलब सिखाती।
हर मुश्किल आसान बना देती है दोस्ती
दोस्ती के लिए खुशी और गम के आसु बहाती दोस्ती
दोस्ती वो होती है जो दोस्त को
पिछें नहीं खिंचती ऐसी दोस्ती
हर किसी की जिंदगी बेहतर हैं बनाती।

प्रणिल तोरसकर
सहा. शिक्षक

English Division

E:N:G:L:I:S:H

Mrs. Sonali Magdum,
Mr. Vrushabh Patil

Miss. Shravani Kadam
4th Year, B. Pharm.

Ethical Responsibilities of Pharmacists as Vaccine Advocates

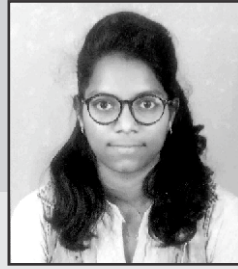
Vaccination is one of the most effective public health interventions in modern medicine, preventing millions of deaths and reducing the burden of infectious diseases. As accessible and trusted healthcare professionals, pharmacists play a pivotal role in promoting immunization. Their responsibilities extend beyond dispensing medications; they serve as educators, counsellors and frontline public health advocates. Because of this expanded role, pharmacists carry significant ethical obligations when acting as vaccine advocates. These responsibilities are grounded in professional ethics, patient-centered care and the duty to safeguard community health.

One of the core ethical principles guiding pharmacists is beneficence, the obligation to act in the best interest of the patient. As vaccine advocates, pharmacists must actively promote vaccination as a safe and essential tool for disease prevention. This means providing evidence-based recommendations and participating in immunization programs to protect individuals and the wider population. Their advocacy helps reduce the incidence of vaccine-preventable diseases and contributes to herd immunity, thereby protecting even those who cannot be

vaccinated due to medical reasons. Equally important is the principle of non-maleficence, the duty to do no harm. Pharmacists must ensure that the information they provide about vaccines is accurate, balanced and based on scientific evidence. They must avoid spreading misinformation or allowing myths to influence clinical judgment. Ethical practice also requires pharmacists to maintain competence in vaccine storage, handling and administration, as improper technique can compromise vaccine efficacy and patient safety. Monitoring for adverse reactions and reporting them promptly is another essential responsibility that upholds the safety and trustworthiness of immunization services.

Pharmacists also bear the ethical responsibility of maintaining public trust. Vaccination efforts rely heavily on confidence in the healthcare system, demonstrated through professionalism, transparency and integrity. Pharmacists reinforce public trust in vaccines and the healthcare system as a whole during times of crisis, such as pandemics or vaccine shortages. Pharmacists must communicate honestly about availability, risks and benefits. Ethical behavior during these moments not only guides individual

patients but shapes public perception and willingness to participate in vaccination programs. Another central ethical obligation is justice which emphasizes fairness, equity and equal access to healthcare pharmacist must ensure that vaccines are provided without discrimination on the basis of age, gender, socioeconomic status, ethnicity or beliefs they have a duty to identify and address barriers that prevent individual from receiving vaccines, such as lack of knowledge, financial constraints or limited access to healthcare facilities. In conclusion, the ethical responsibilities of pharmacists as vaccine advocates are expensive and vital guided by principles of beneficence non-maleficence, autonomy and justice pharmacists contribute significantly to individual and community health their efforts in promoting accurate information, ensuring safe vaccine administration, respecting patient choice and advocating for equitable access strengthen public trust in vaccination. As frontline healthcare providers, pharmacists play an essential role in building a healthier and more protected society. Their ethical commitment to vaccine advocacy not only supports public health, but also exemplifies the pharmacy profession

Miss. Shubhangi Banne
4th Year, B. Pharm.

The White Coat Dream

With steady hands and hopeful eyes,
She measures cures where sickness lies.
Tablets, syrups, names so long,
Yet in her heart, she stays so strong.
Behind the counter, calm and wise,
She reads the truth no label hides.
Not just a drug, not just a dose,
But care she gives, and faith she shows.
While doctors heal with words and art,
A pharmacist plays a vital part.
In every pill, in every line,
Lives science mixed with care divine.
For those who suffer, weak and sore,
She stands to help, to heal, restore.
A white coat, yes but much more too,
A silent warrior, brave and true.

Miss. Shital R. Vanjari
4th Year, B. Pharm.

Pharmacists

*Bridging the Gap between
Public Health & Vaccination*

Pharmacists are not just dispensers. They are the bridge between medicine and life. We all know that vaccines have played an important role in preventing the spread of infectious diseases and saving lives for centuries. However, despite their proven efficacy, there continues to be a gap between public health efforts to promote vaccination & the actual uptake of vaccines in the population. I think pharmacists are immunization advocates and act as educators, facilitators and vaccinators.

distribution, building trust & addressing hesitancy, supporting healthcare system etc. Also, pharmacists increasing general vaccination rates for example, pharmacist involvement led to a 51% increase in overall immunization uptake.

Mainly why pharmacists called bridge between public health and vaccination because they are trained healthcare professionals capable of doing so. Besides educating and increasing access, pharmacists can actively promote

vaccination in their communities, they are well placed to identify gaps in vaccination carriage and develop strategies to address them, pharmacists can take part in community outreach programs, work with local health department and engage in public awareness campaigns by connecting with the community, pharmacists can help build trust in vaccines and encourage more people to get vaccinated and pharmacists can tackle vaccine hesitancy, a barrier to high vaccination

The crucial role of pharmacists can be proved in the COVID-19 pandemic condition that pharmacists enhance accessibility &

rates.

Overall, pharmacists play an important role in linking public health and

vaccination with their expertise accessibility and trust in the community pharmacists can educate the public about the benefits of vaccination, enhance access to vaccines, promote vaccination in their community Organization pharmacist can help Improve vaccination rates protect public health and prevent the spread of infectious diseases the pharmacists can Contribute to monitoring and surveillances effort related to vaccinations. They can help track vaccine administration, document adverse reaction and report any vaccines prevent

Administering vaccines, which expanded access to vaccination Services in Communities where healthcare facilities may be limited, the main bridge is pharmacists are trusted healthcare. professionals who are easily accessible they often, serve as the first point of contact for people seeking healthcare advice or services this accessibility allows pharmacists to educate the public about the importance of vaccination & to address Concerns or misconception by offering clear information and guidelines on vaccines

Pharmacists can help to raise awareness and understanding of the benefits, which ultimately leads to higher vaccination rates and also pharmacists can help increase access to vaccines pharmacists are actively participate in vaccine administration for various diseases. Like rubella polio COVID-19 etc. to consult patient or public health and provide knowledge about vaccination in above bath. Conditions pharmacists act as bridge. Because it is useful thing for our nation development

In recent year in pandemic situation and also in post-polio. Rubella etc diseases prevent by enhance accessibility & build up trust

Tree

I think that I shall never see
A poem lovely as a tree.
A tree was hungry mouth is prest
A gainst the earth's sweet flowing breast:
A tree that looks at gold all day
And lifts heat beefy arm's to pray;
A free that may in summer wear
A best of robins in her hair:
Upon whose bosom snow has lain:
who intimately lives with rain.
Poems are made by foals like me,
But only God can make a tree.

Arman Damix Mullani
D.C.P. I

Miss. Parveen Siddiqui
Asst. Professor

Drug Repurposing

**Giving Existing Medicines
a New Purpose**

Drug repurposing, also known as drug repositioning, is an innovative approach in pharmaceutical research that focuses on identifying new therapeutic uses for already approved or well-studied drugs. Instead of developing medicines entirely from scratch, this strategy builds upon existing knowledge of drug safety, pharmacology, and clinical behavior, making it a time-efficient and cost-effective alternative to traditional drug discovery.

The importance of drug repurposing became especially evident during the COVID-19 pandemic, when the urgent need for effective treatments led researchers to evaluate existing drugs for antiviral potential. Medicines such as remdesivir and dexamethasone were repurposed to manage severe COVID-19 cases, significantly reducing disease complications and mortality. These examples highlighted how repurposing can rapidly translate scientific insight into real-world clinical benefit.

Drug repurposing has also shown remarkable promise in oncology, where several non-cancer drugs are being explored for anticancer activity. Drugs like metformin and celecoxib have demonstrated potential in inhibiting tumor growth and enhancing treatment outcomes when combined with conventional cancer

therapies. Such discoveries underline the value of re-examining known medicines through a modern scientific perspective.

Overall, drug repurposing encourages a more thoughtful and innovative approach to medicine development. For pharmacy students and young researchers, it serves as a reminder that powerful therapies may already exist and are waiting to be rediscovered. Sometimes, the future of medicine lies not in finding something new, but in seeing the familiar with fresh scientific vision.

Miss. Rutuja Khilare
Asst. Professor

Every swipe, click, and scroll on a digital screen hides a complex system of technologies working silently in the background. In a world shaped by digitalization, technology is often used daily without much thought about how it functions. Understanding what happens behind the screen helps build awareness of how information is created, transformed, stored, and shared in the digital age.

Digital content begins as an idea, but technology converts that idea into accessible and shareable formats. Whether it is an online lecture, a digital presentation, a research article, or a creative post, various tools help shape information into text, images, audio, and video. This transformation allows knowledge to move quickly, reach wider audiences, and remain available beyond physical boundaries.

One of the most significant outcomes of digitalization is accessibility. Digital technologies make learning resources available beyond classrooms and libraries. Online journals, recorded lectures, virtual simulations, and e-books support flexible learning and independent exploration. This

shift has encouraged self-paced growth and continuous skill development in an increasingly connected environment.

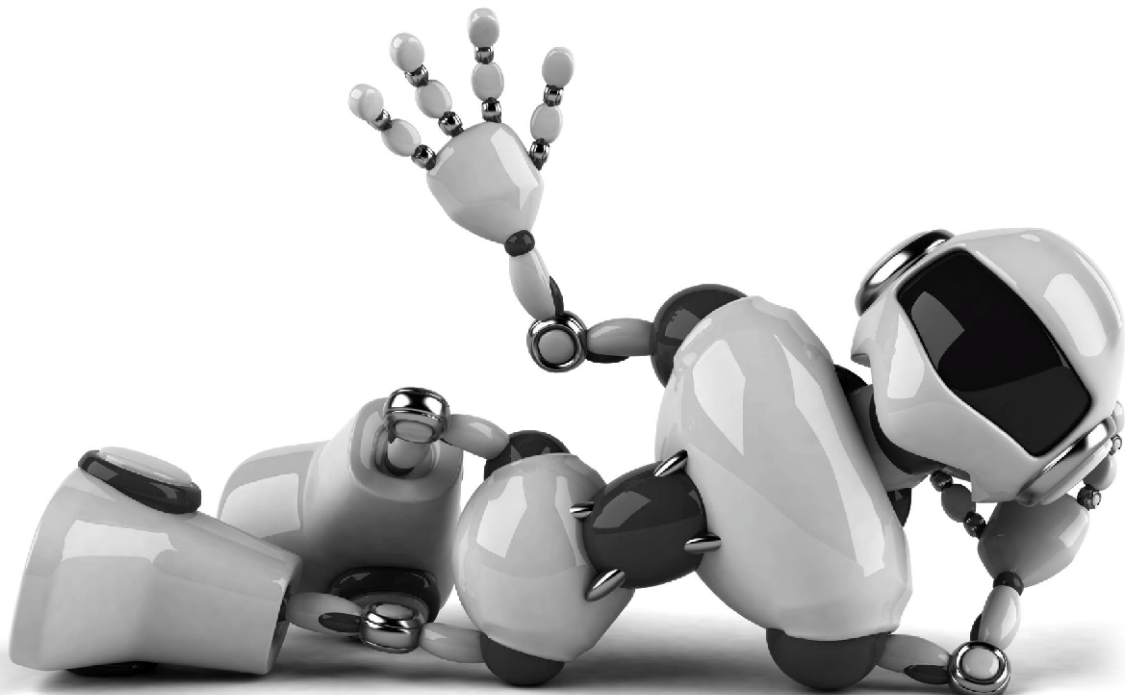
Digital technologies also influence how information is presented and understood. Visual elements, multimedia content, and interactive formats simplify complex concepts and improve comprehension. Instead of relying solely on written explanations, ideas can be communicated through diagrams, animations, videos, and dynamic presentations, promoting creativity and effective communication.

Another important dimension of digitalization is collaboration. Technology enables individuals to connect, share ideas, and work together across different locations. Shared documents, online discussion platforms, and virtual meetings support teamwork and collective problem-solving, reflecting the collaborative nature of modern professional spaces.

With increased digital engagement comes the responsibility of ethical and mindful use. As content creation becomes easier, awareness of originality, data privacy, accuracy, and respectful communication becomes essential. Responsible digital behavior ensures credibility and integrity within academic, professional, and social environments.

Digital technologies also play a crucial role in shaping future careers. From education and healthcare to research, media, and business, digital skills are now fundamental. Familiarity with content creation tools, digital communication, and online platforms supports adaptability and prepares individuals for lifelong learning in a rapidly evolving world.

Understanding what happens behind the screen reveals digitalization as more than convenience it is a powerful force shaping communication, learning, and opportunity. Awareness of the technologies that influence digital content encourages informed participation, creative expression, and responsible engagement in today's interconnected digital society.

Life....

Rise when you fall, don't stay low,
Every small step helps you grow.
Dream with courage, shine your light,
Even the darkest day ends bright.
Learn how to live life by learning from a river.
A river flows calmly yet keeps moving forward, no matter what stands in its way.
If we live like a river peaceful and steady our life can become happy, joyful, and content.
Life is like a clear thread that connects every moment from birth to the end.
Along the way, it teaches us many lessons.
To experience happiness, we often pass through countless challenges.
Sometimes we chase big dreams, lose relationships, and watch our hopes scatter in the wind.
At times, our hearts feel heavy and our minds grow tired.
But if we carry our disappointments like weapons against ourselves, we may slowly lose hope.
Life can be difficult, yet no one's journey is completely free of struggles.
Remembering that we are not alone can give us strength to move forward again.
The power of positive thinking is limitless.
It helps us create something beautiful and meaningful in life.
Life does not gift us a broken spirit
but when we choose positive thoughts, actions, and feelings,
we begin to see how truly beautiful life can be.
Make it a habit to stay happy. Try to live with fewer worries and a lighter heart.
Ups and downs will always come,
but overcoming them is what gives life its true meaning.
Life is also a journey of meeting people.
Respect their thoughts and learn from them.
Sometimes you may feel like giving up, but how you rise in those moments defines your story.
Stay close to those who support you,
because you have only one life so live it fully and enjoy it.
Always remember: life is about learning. Every moment teaches something new.
Life is a book with pages untold, Some are warm and some are cold.
Keep writing your story, bold and true,
The best chapter is waiting for you.

Miss. Dhanshree Shinde
F.Y., B.Pharm.

Kashinath Hulwan
Lecturer

The Healing Journey

In the heart of India, where the Ganges wound through lush valleys and ancient temples stood as sentinels of time, a young woman named Meera embarked on a quest for healing. After years of battling a chronic illness that left her weary and disheartened, she heard whispers of an age-old remedy known as Ayurveda, a holistic approach to wellness that promised not just relief, but a rejuvenation of the spirit. Meera's journey began in the bustling city of Varanasi, a place where the sacred met the profane. She felt the pulse of the city in her veins, the vibrant colors, the aromatic spices, and the sound of the river calling her. Guided by an old friend who had found solace in Ayurveda, she made her way to a renowned ashram nestled in the foothills of the Himalayas. The ashram was a sanctuary, surrounded by towering trees and the gentle murmur of a nearby stream, a stark contrast to the chaos of the city. Upon arrival, Meera was greeted by a wise healer named Dr. Ravi, whose presence exuded calm and understanding. He explained the principles of Ayurveda, emphasizing the balance of mind, body, and spirit. Dr. Ravi assessed Meera's condition through a series of traditional methods, including pulse readings and a

thorough exploration of her lifestyle. He spoke of doshas and the importance of aligning them for optimal health. Meera felt a flicker of hope ignite within her. Her treatment began with daily yoga sessions at dawn, where the sun rose over the mountains, casting a golden glow upon the world. Each pose brought a new sense of strength and resilience, as her body slowly awakened from its long slumber. Guided by the instructor, she learned to connect with her breath, releasing the burdens she had carried for too long. Alongside yoga, Meera indulged in an array of herbal concoctions, each crafted from the bounty of nature. Turmeric, ginger, and holy basil became her allies, nurturing her body from within. The meals prepared at the ashram were vibrant and wholesome, bursting with flavors that danced on her palate. She felt nourished, not just in body but in spirit. As the weeks passed, Meera ventured into the surrounding wilderness, exploring hidden trails and cascading waterfalls. Each step was an adventure, a reminder of the beauty that life still held. She discovered vibrant flora and fauna, the air rich with the scent of earth and rain. The forest became a second home, a place of reflection where she could embrace her

journey without fear. Through her commitment to the Ayurvedic treatment, Meera noticed profound changes. Her body began to heal, and with it, her spirit soared. The fatigue that had once burdened her lifted like mist in the morning sun. Each day brought new revelations about herself, and she felt a connection to the world around her that she had never experienced before. As her time in the ashram came to an end, Meera stood at the edge of the river, watching the waters flow endlessly. She understood that healing was not merely a destination but a lifelong journey. With newfound strength and wisdom, she returned to her city, ready to embrace life with open arms, knowing that the adventure of wellness was just beginning.

Miss. Shruti Hajare
T.Y. B.Pharm.

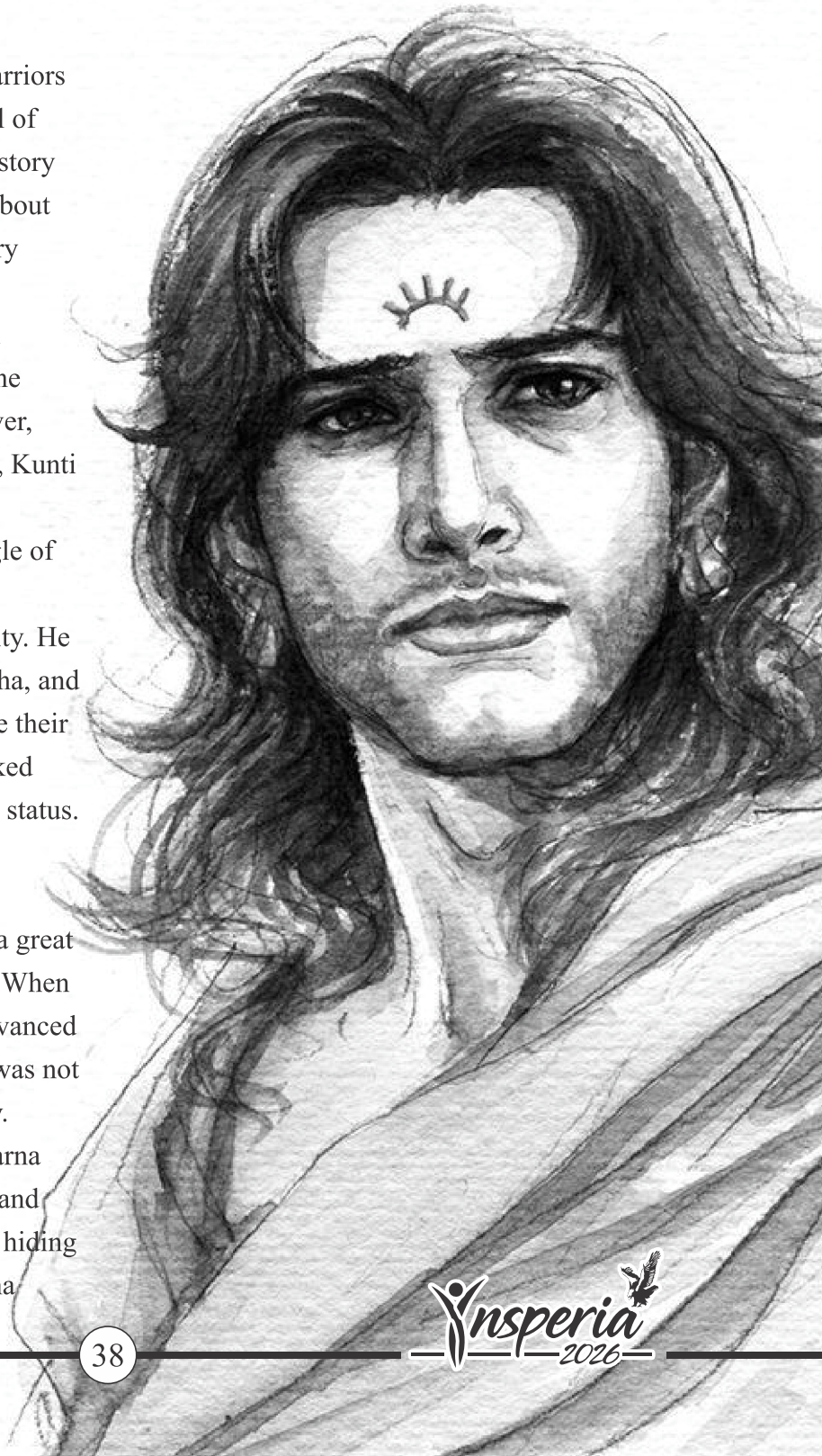
Karna

A Life of Pain and Courage

Karna, one of the greatest warriors in the Mahabharata, lived a life full of struggles, pain, and sacrifices. His story is not just about bravery, but also about the hardships he faced from the very beginning of his life.

Karna was born to Kunti before her marriage through a divine blessing from the Sun God. However, due to fear of society and dishonor, Kunti abandoned her newborn son. This became the first and deepest struggle of Karna's life. He grew up without knowing his real parents and identity. He was raised by a charioteer, Adhiratha, and his wife Radha, who loved him like their own child. Yet, society always looked down upon him because of his low status.

From a young age, Karna showed great interest and talent in archery. He dreamed of becoming a great warrior. But his path was not easy. When he approached teachers to learn advanced skills, he was rejected because he was not born in a royal or high caste family. Determined to achieve his goal, Karna did not give up. He practiced hard and later learned from Parashurama by hiding his true identity. When Parashurama

discovered the truth, he cursed Karna, which later became a cause of his downfall. This incident added another struggle to his life.

Karna constantly faced insults and humiliation, especially from warriors like Arjuna and others who doubted his abilities. In public competitions, he was often questioned about his birth rather than his talent. These repeated insults hurt him deeply, but they also made him stronger and more determined.

At a crucial moment, Duryodhana recognized Karna's talent and gave him the kingdom of Anga. This gave Karna respect and identity, which he had long desired. Out of gratitude, Karna became deeply loyal to Duryodhana. However, this loyalty became one of his biggest struggles, as it forced him to support the wrong side in the great war.

Karna was known for his generosity and kindness. He was called “Daanveer Karna” because he never refused anyone who asked for help. Even when Indra came in disguise and asked for his divine armor and earrings, Karna gave them away, knowing it would put his life in danger. His kindness often came at the cost of his own safety.

Before the Kurukshetra war, Kunti revealed the truth that Karna was her eldest son. This revelation brought emotional turmoil in his life. He had to choose between his real family and his loyal friend. Despite knowing the truth, Karna chose to stand by Duryodhana, showing his strong sense of loyalty and gratitude. However, this decision led him towards his tragic fate.

During the war, Karna fought bravely but faced many challenges. The curses he had received earlier started affecting him. At a critical moment, his chariot wheel got stuck, and he was left helpless on the battlefield. In that moment of weakness, he was killed by Arjuna.

Karna's life was full of struggles from abandonment and rejection to curses and difficult choices. Despite all this, he remained brave, generous, and loyal. His story teaches us that life can be unfair, but one should never lose courage and dignity.

Karna remains a symbol of strength in suffering and greatness in adversity. His struggles make his character even more powerful and unforgettable.

Miss. Shrutika Ambi

T.Y. B.Pharm.

Culture and Agriculture

All of us are living in the 21st century. We are the new stars of the digital revolution. Today, we can download any photo, video, or song on our mobile within seconds. But when there is hunger in the stomach, is there any application on the Play Store that can download bread? Is the government going to launch such an application?

I feel the pain of Baliraja (the farmer), who protested on the streets of Delhi in temperatures as low as 4°C.

If such an application existed, perhaps we would not witness the suffering of farmers the ones who provide food for the entire nation and the world.

During the COVID-19 pandemic, when the country's GDP fell by -23.5%, agriculture supported the economy by contributing more than 3% to the GDP. Yet today, the same farmers are being stopped by police barricades and water cannons. Despite this, they continue to feed you and me.

Are the three new agricultural laws really for the benefit of farmers?

“Once in your life, you need a doctor, a lawyer, a policeman, and a preacher. But every day, three times a day, you need a farmer.”

As technology grows and the earth

keeps revolving, we still depend on agriculture.

Today, farmers are fighting for survival. This is a fight for the soul of India. It is a fight for our civilization and its values. India has always been an agrarian country, despite repeated attempts to weaken this identity.

Farmers have shown great strength. They continue to demand one thing: repeal the laws. They say clearly—either accept our demands or we will not go home.

This movement is now being called the largest organized strike in history, with over 250 million participants. Farmers across India are protesting against three agricultural bills. These bills promise liberalization, but in reality, farmers fear privatization of agriculture.

Protests like these are not new. In the past, farmers led by leaders like Rakesh Tikait and his father Mahendra Singh Tikait raised their voices to protect agriculture.

Agriculture is not just about trade or commodities. It is about culture, life, food, and livelihood.

Once, when Sardar Vallabhbhai Patel was asked, “What is the culture of India?” he replied:

“Our culture is agriculture.”

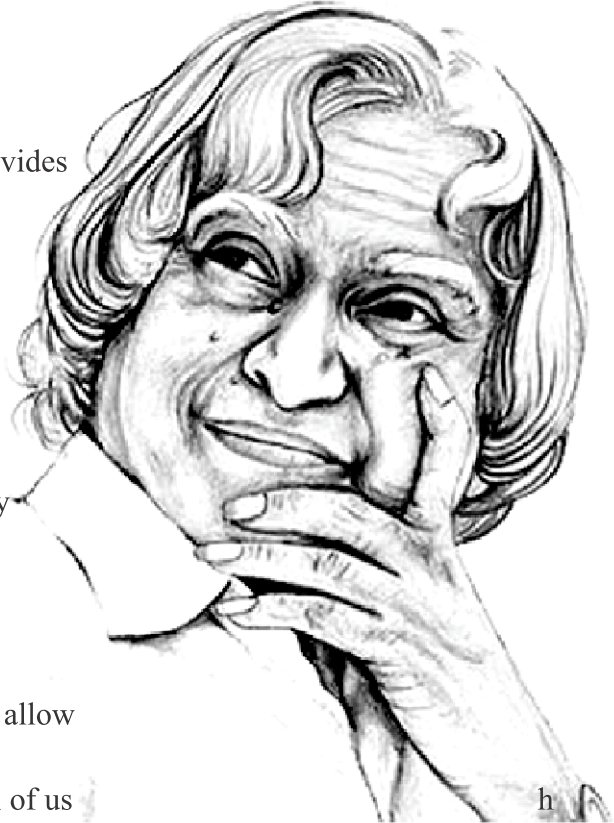

Miss. Tamanna Kothawale
T.Y. B.Pharm.

Dr. A.P.J. Abdul Kalam Says...

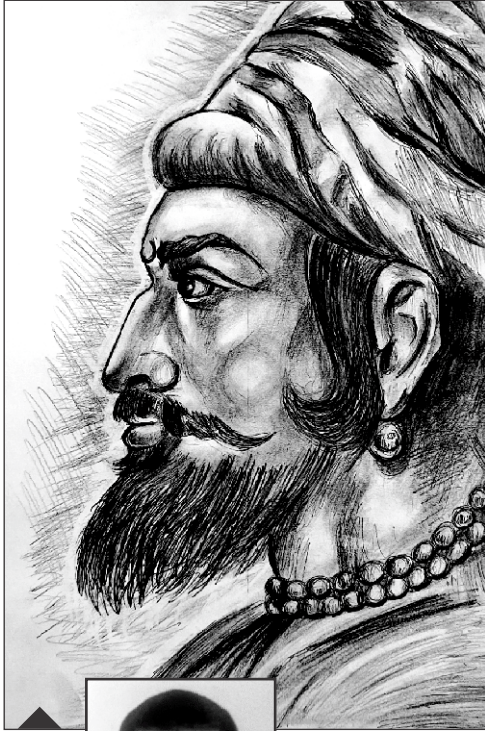
Thoughts

- 1) Creativity leads to thinking. Thinking provides knowledge and knowledge makes you great.
- 2) If four things are followed-having a great aim, acquiring knowledge, hard work and perseverance then everything can be achieved.
- 3) You have to dream, before the dream comes true.
- 4) The bird is powered by its own life and by its motivation.
- 5) One best book is equal to a hundred good friends, but one good friend is equal to a library.
- 6) We should not give up and we should not allow the problem to defeat us.
- 7) All of us do not have equal talent. But, all of us have an equal opportunity to develop our talents.
- 8) Confidence and hard work is the best medicine to kill the disease called failure. It will make you a successful person.
- 9) I am not a handsome guy, but I can give my hand to someone who needs help. Beauty is in the heart and not in the face.
- 10) Look at the sky, we are not alone. The whole universe is friendly to us and conspires only to give the best to those who dream and work.
- 11) If a country is corruption free and beautiful, to make the land of those who mind, I firmly believe that these three prominent members of society: father, mother and master.
- 12) Thinking is progress. Non-thinking is stagnation of the individual, organization and the country. Thinking leads to action. Knowledge without action is useless and irrelevant. Knowledge with action converts adversity in prosperity.
- 13) Books are my favorite friends and I consider my home library with many thousand books to be my greatest wealth. Every new book; based on some new idea inspires me and gives me a new thought to ponder.

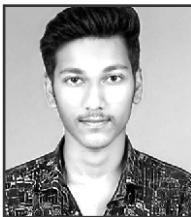
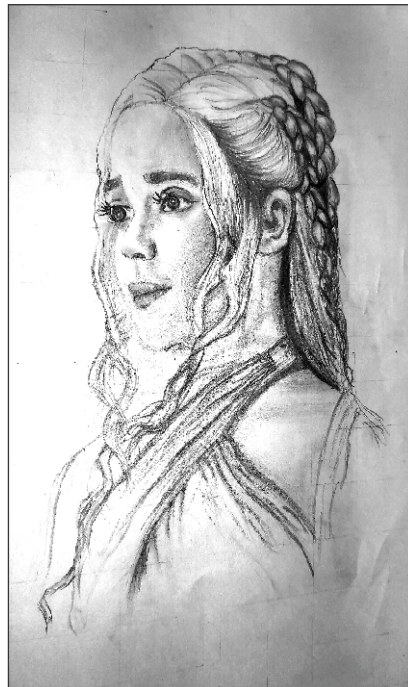
*Art
Section*

Piyush Ajit Kamble
S. Y. B. Pharma

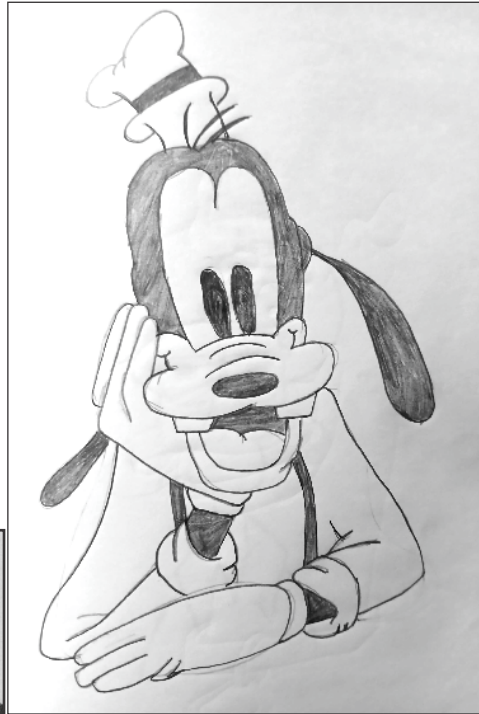
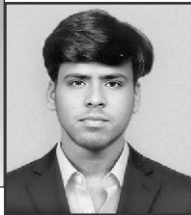
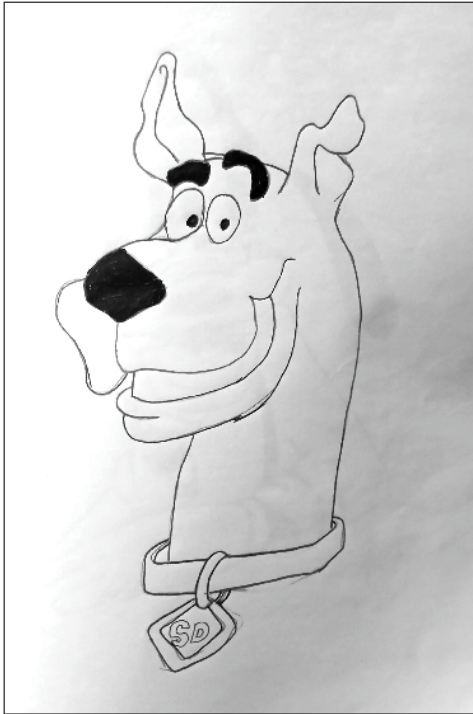

Aniket Masutage
Asst. Librarian

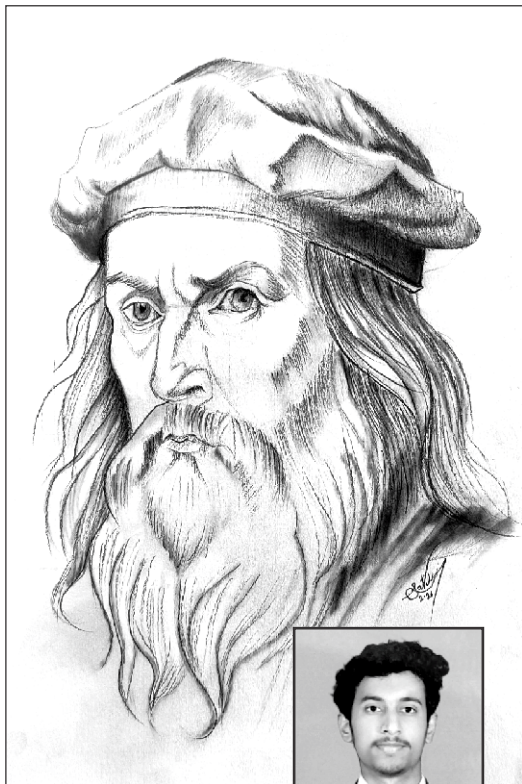

Prashik Sunil Mane
T. Y. B. Pharm.

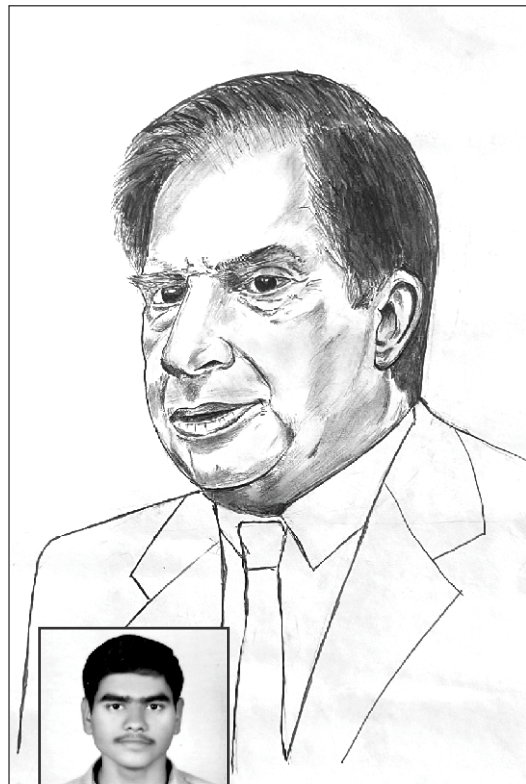

Prajawal Deshmukh
Final Year, B. Pharm.

Satvik Rahul Chavan
Final Year, B.Pharm.

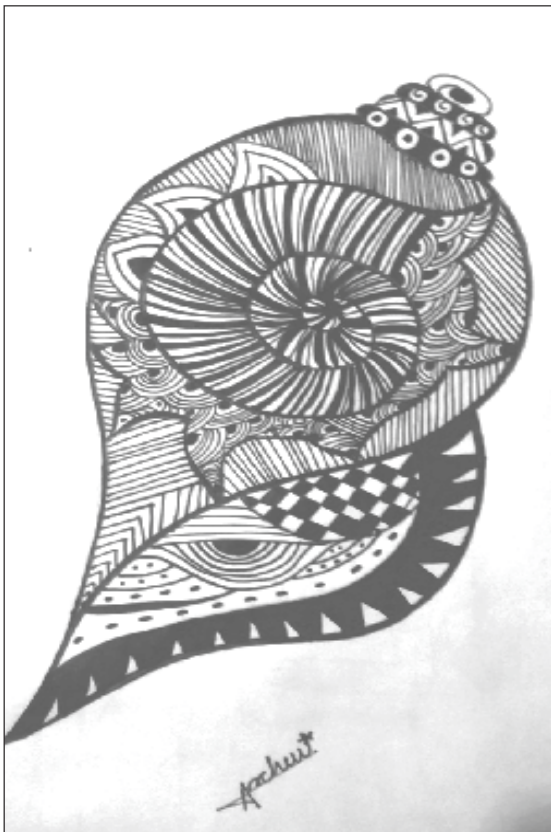
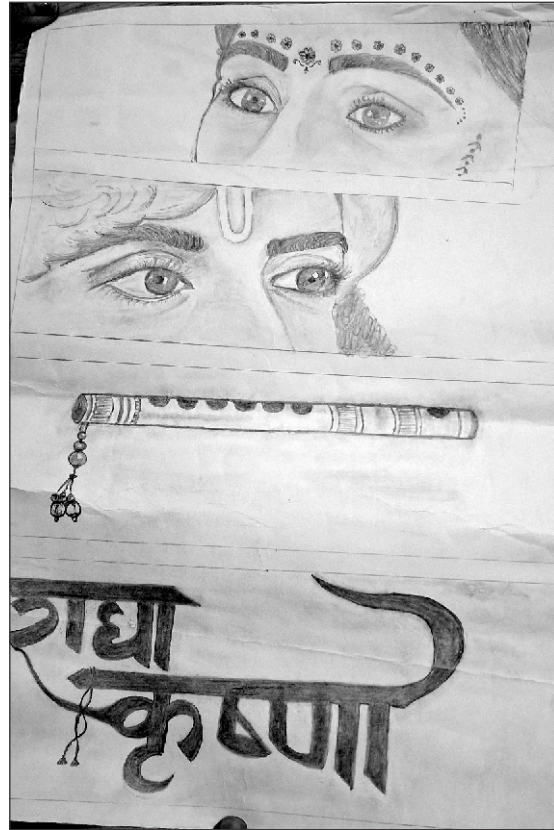
Adinath Jotiba Patil
Final Year, B. Pharm.

Miss. Alfija Aslam Makandar
T. Y. B. Pharm.

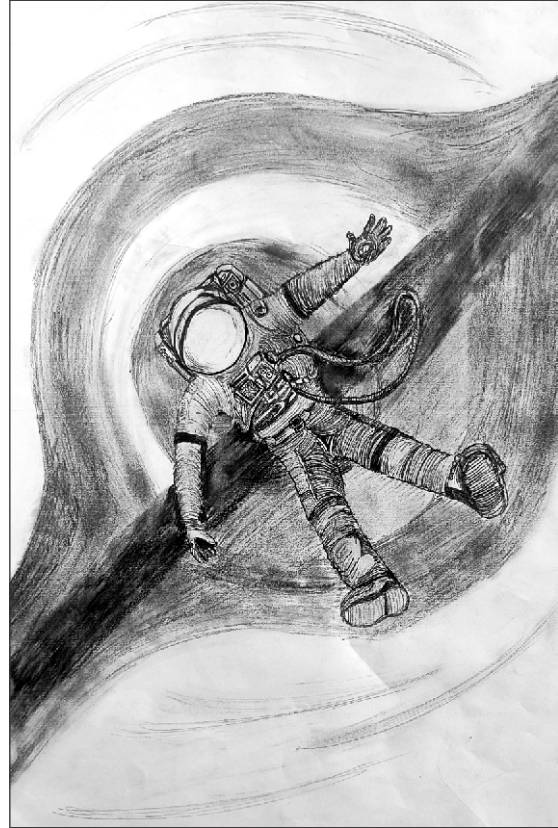
Miss. Tanvi Khatavkar
Final Year, B. Pharm.

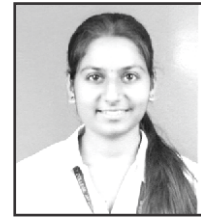
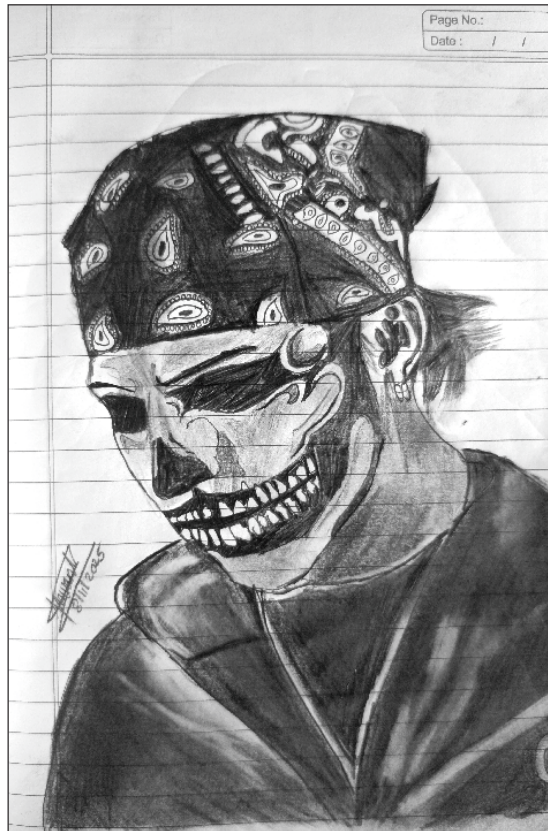
Miss. Shravani Patil
F. Y. B.Pharm.

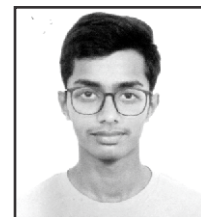
Miss. Archana Hattiyavar
S. Y. B.Pharm.

Om Tibile
T. Y. B.Pharm.

Pragati Prakash Khot
T.Y.B.Pharm.

Harsh Sawant
S. Y. B.Pharm.

Prashik Sunil Mane
T. Y. B.Pharm

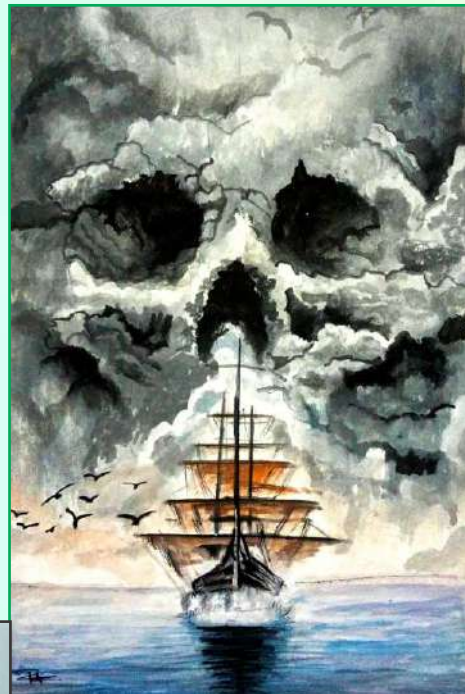
Aniket Masutage
Asst. Librarian

Yash Anand Sutar
Final Year, B.Pharm.

Om Tibile
T. Y. B.Pharm.

Mr. Piyush Ajit Kamble
S. Y. B.Pharm

Piyush A. Kamble
F. Y. B.Pharm

Prajakta Lohar
S. Y. B.Pharm

Traditional Day

Falication For GATE & GPAT Qualified Students

**Securing the Consolation Prize
National Level Online Article Writing Competition**

Participated as player in kho-kho 26th maharashtra state Inter University Krida Mahotsav held at Gondwana University Gadchiroli

Selected in DBTU university volleyball team 2025-26 & participate in ashwamegh 2025-26

Won First Prize in National Level E Poster Presentation Competition

Won Consolation Prize in State Level E Poster Presentation Competition

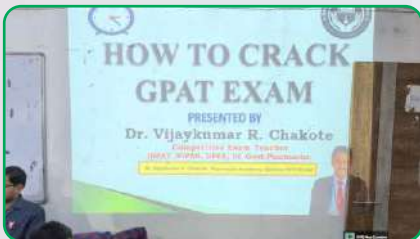
Won 3 times National Level Reel Making Competitions

ALUMNI MEET

VACHAN PRERANA DIN

GPAT Lecturers

KORSCH Innovation Center in Hyderabad

Skill Development Programme

World Pharmacist Day

Teachers Day

International Yoga Day

AVISHKAR Competition

Blood Donation Camp

Convocation

Dandiya

डॉ.जे.जे.मगदूम फार्मसी कॉलेजचा
महाविद्यालयीन स्तरावर व्यसनमुक्तीचे उपक्रम
प्रभावीपणे राबविलेबद्दल गौरव करण्यात आला.

ANNUAL REPORT 2024-25

Internal Quality Assurance Cell

The Internal Quality Assurance Cell (IQAC) of the college is established as per the guidelines given by Dr. Babasaheb Ambedkar Technological University, Lonere (DBATU) statute to ensure continuous improvement in academic and administrative performance. IQAC functions as a catalyst for quality enhancement by developing a system for conscious, consistent, and catalytic improvement in institutional functioning. Every year best practices in teaching, research, and administration are employed to promote quality culture in the institution

Under the guidance of Principal Dr. S. S. Patil, Dr. J. J. Magdum Pharmacy College Jaysingpur, gained remarkable improvement in last academic year. Many academic initiatives has been done such as, implementation of Outcome Based Education (OBE), use of ICT-enabled teaching-learning methods, conduct of guest lectures and industrial visits, bridge courses and remedial classes, etc. Institute also started R & D related initiatives like organization of FDPs, workshops, and seminars, encouragement for publications and patents, collaboration with industries and institutions. Besides this many student support activities have been done such as, career guidance and placement activities, soft skill and personality development programs, scholarships and mentoring system. Institute is also actively participating in Extension & Social activities like blood donation camp, Swachh Bharat Abhiyan, Health awareness programs, NSS activities, etc.

A significant achievement for the institute is the ISO 21001:2018 certification awarded to Dr. J. J. Magdum Pharmacy College Jaysingpur. Additionally, the institute was assessed as "Very Good" grade by MSBTE External Academic Monitoring's D. Pharm program and obtained a "A" grade from DBATU, Lonere, during Academic Audit 2024-2025.

International Yoga

The day at our college was filled with energy and enthusiasm as we came together to celebrate the spirit of yoga. This year's theme, "Yoga for One Earth, One Health," highlighted the deep connection between individual well-being and the health of our planet. It emphasized that achieving harmony between the mind, body, and spirit through yoga not only nurtures personal health but also contributes to a balanced and sustainable world.

The event witnessed active participation from students, teaching, and non-teaching staff, creating an atmosphere of positivity and unity. Through collective practice and awareness, it reinforced the importance of adopting yoga as a way of life. The celebration served as a meaningful reminder that holistic well-being begins within us and extends outward, promoting harmony in society and with nature.

NSS Activity

Dr. J. J. Magdum Pharmacy College successfully organized a National Service Scheme (NSS) Special Camp at Udgaon village from 2nd March to 8th March 2026 under the inspiring theme “Swapn Gram.” The camp aimed at transforming the village into a model of cleanliness, sustainability, and self-reliance.

During the camp, NSS volunteers actively participated in various activities such as Swachhata Abhiyan, tree plantation, and awareness programs on health, hygiene, and environmental conservation. A health check-up camp was also conducted to provide essential medical services to the villagers.

The camp also included expert lectures on important topics such as balanced nutrition and healthy lifestyle, government health schemes, menstrual hygiene, and digital awareness, creating significant awareness among villagers. Volunteers organized yoga sessions, sports and cultural competitions for school students, and motivational activities for youth and women, encouraging active participation and community bonding.

Special emphasis was given to water conservation activities like construction of small embankments, along with awareness on waste management and sustainable rural practices in alignment with the “Swapn Gram” vision.

The NSS camp proved to be a meaningful initiative, fostering a sense of social responsibility, leadership, and teamwork among students while contributing positively to the development of Udgaon village.

KALAKRUTI 2K26

Dr. J. J. Magdum Trust's Dr. J. J. Magdum Pharmacy College, Jaysingpur successfully organized its annual cultural week “Kalakruti 2026 – Threads of Culture, Beads of Joy” from 26 February 2026 to 01 March 2026. The event aimed to encourage creativity, cultural expression, and active participation among students of D. Pharm and B. Pharm.

The session began with creative competitions such as Painting & Sketching, Just a

Minute (JAM), Hairstyle Competition, Mehndi Competition and Rapid fire Antakshari. In the Painting and Sketching Competition, students beautifully expressed their creativity and imagination through art, presenting various themes and colorful designs. In the Mehndi Competition, students showcased their artistic talent by creating beautiful and intricate henna designs on hands. The participants displayed creativity, precision, and traditional design patterns, which were appreciated by the judges and audience.

The Rapid Fire Antakshari brought excitement and fun to the event as students actively participated in singing songs based on given letters. The activity created a lively atmosphere filled with music, energy, and entertainment. Alongside these competitions, a Food Stall activity was organized from 10:00 am to 12:00 pm, where students prepared and sold a variety of delicious food items. The stalls attracted many students and staff members and created a lively atmosphere on the campus.

The highlight of the day was the celebration of Traditional Day based on the theme “Maharashtra Culture.” Students and staff members participated actively by wearing traditional Maharashtrian attire such as Nauvari saree, Paithani saree, Kurta, Dhoti, and Pheta, reflecting the rich cultural heritage of Maharashtra.

Various traditional acts and performances were presented by the students, showcasing Maharashtrian folk traditions, customs, and cultural values. The performances included cultural presentations, traditional walk, and theme-based acts that highlighted the beauty and diversity of Maharashtra's culture.

The Annual Day celebration “Kalakruti 2026 – Threads of Culture, Beads of Joy” was organized by Dr. J. J. Magdum Trust's Dr. J. J. Magdum Pharmacy College, Jaysingpur on 1st March 2026 at the college campus near MSEB Office, Shirol Wadi Road, Jaysingpur. The program was conducted from 11.00 am to 5.00 pm with great enthusiasm and active participation from students and staff. The day began with an auspicious lamp lighting ceremony and student performances, followed by prize distribution ceremony and guest speech. Student were recognized for their achievement in sports an cultural events and co-curricular activities by honorable chief guest, esteemed chairman, vice-chairperson and principal.

INDUSTRY VISIT

On March 11, 2026, Dr. J. J. Magdum Pharmacy College visited the KORSCH Innovation Center in Hyderabad with the objective of gaining practical exposure to modern pharmaceutical manufacturing technologies. During the visit, experts provided detailed

insights into tablet compression technology, production processes, and the role of advanced machinery in large-scale manufacturing. Students also observed live demonstrations of equipment such as tablet compression machines and compaction simulators.

The visit helped students understand key aspects like process optimization, quality control parameters, and industrial challenges through interactive technical sessions. Overall, it successfully bridged the gap between theoretical learning and real-world industrial practices, enhancing students' knowledge and preparing them for future careers in the pharmaceutical industry.

Mock Emergency Evacuation And Fire Safety:

Our college recently held a comprehensive Mock Emergency Evacuation and Fire Safety Program for students. The initiative aimed to simulate real-life emergency scenarios to enhance students' preparedness and response skills. Through interactive sessions and practical drills, participants learned essential evacuation protocols and fire safety measures. The program's success was evident through the active engagement and positive feedback from students, which affirmed the college's commitment to ensuring a safe and secure learning environment.

Induction Programme

Induction Program was organized by Dr. J. J. Magdum Pharmacy College, Jaysingpur on 28th October 2025 at 11:00 a.m. in the Auditorium of the college. The program was conducted to warmly welcome the newly admitted First Year B. Pharm, D. Pharm and Direct Second Year B. Pharm students for the academic year 2025–2026. The induction program aimed to familiarize students and their parents with the institutional culture, academic environment, rules and regulations, and the various facilities provided by the college.

The program began with a warm welcome to the Chief Guest, Mr. Devdatta Peshkar, who is a Business Coach, Corporate Trainer, Sales Trainer and Soft Skills Trainer. Faculty members and students welcomed the guest with great enthusiasm. The presence of students along with their parents made the program more meaningful and interactive.

The program also included an introduction to the institution, its academic system,

available infrastructure, laboratories, library facilities, and various co-curricular and extracurricular activities conducted by the college. Students and parents were informed about the teaching–learning process, examination system, discipline, and the importance of maintaining regular attendance and active participation in academic activities

Library at Glance

Recognizing the vital role of the library as the heart of academic excellence, our college continues to strengthen its resources and services to support students and faculty. During the Academic Year 2025–26, the library has significantly enhanced its collection by adding new books, journals, and digital resources.

For B. Pharmacy students, the library now houses a rich collection of 4,426 volumes and 796 titles, including 388 newly added volumes and 83 titles. Similarly, D. Pharmacy students have access to an extensive collection of 6,128 volumes and 1,348 titles, along with an addition of 153 volumes and 13 titles specifically curated for their academic needs.

The library subscribes to 10 national and 5 international journals, ensuring access to current and high-quality research. In addition, through the DELNET membership, users can explore a vast digital repository comprising over 250 e-journals, around 10,000 books, more than 100,000 journal records, over 5,000 full-text e-journals, and nearly 100,000 theses and dissertations. To further support students' academic and career aspirations, the library has also expanded its collection of books related to competitive examinations, helping learners prepare for various professional challenges.

The library is fully automated using the Vidyasagar Library Management Software, with all circulation activities managed through barcode technology. Users can easily access bibliographic details through the Web OPAC (Online Public Access Catalog). In addition to its rich collection, the library offers a range of student-centric services, including reprographic services, Book Bank facility, National Digital Library of India, news alerts, and more making it a dynamic knowledge hub for the academic community.

Co-Curricular Activities

Sr. No.	Name of Guest	Topic Name	Type of Activity	Class	Date
1	Mr. Suraj K. Jawlekar	Kar Lo SAFALTA Muththi Mein	Guest Lecture	Final Year B.Pharm	29/07/2025
2	Dr. Priyanka A. Chougule	Ayurveda & Diet	Guest Lecture	T.Y. B.Pharm	15/09/2025
3	Mr. Louis P. Shelke, Mr. Vinay Bhosale Mr. Yogesh Chavan	Employability Skills for Girls	Training Workshop	Final Year B.Pharm	15/09/2025-25/09/2025
4	Dr. Nilesh B. Chougule	Model Making Competition	Competition	National Level	22/09/2025
5	Dr. Rajkumar S. Bagali	Sensitization Training to B.Pharm students: Role of Pharmacovigilance in ADR Monitoring	Guest Lecture	T.Y. B.Pharm	23/09/2025
6	Dr. Dhanraj Jadage	Ted Talk Competition	Competition	National Level	23/09/2025
7	Mr. Shankar J. Joshi	Oral Presentation Competition	Competition	National Level	23/09/2025
8	Dr. Suhas S. Awati	Ad-Mad Show, Reel Making Competition	Competition	National Level	24/09/2025
9	Mr. Sanket P. Lad	Leadership Lesson from the Frontlines: HR in High Growth Companies	Guest Lecture	Final Year B. Pharm	26/09/2025
10	Mrs. Prajakta Patil	Current Good Manufacturing Practice	Guest Lecture	Final Year B. Pharm	10/10/2025
11	Mr. Devdatta C. Peshkar	Career Guidance	Induction Program	F.Y. B.Pharm	28/10/2025
12	Mr. Veeshwajeet Kashid	Career Pharmacist in the World of Gen-AI	Guest Lecture	F.Y. B.Pharm	29/10/2025
13	Dr. Manish Kondhawar	Institute Level Avishkar Competition	Competition	Institute Level	04/11/2025
14	Mr. Shivaji Nerli	Personality Development through value, Technique Education and Environment Education	Guest Lecture	F.Y. B.Pharm	06/11/2025
15	Dr. Sandeep B. Patil	Simplified Lab Protocols for Research Scale Projects	Guest Lecture	Final Year B.Pharm	21/11/2025
16	Mr. Ramling D. Mali	E-Poster Competition	Competition	State Level	21/11/2025
17	Dr. Kuldeep Bhokare	Virtual Pharmaceutical Industry Tour and Pharma Market	Guest Lecture	Final Year B.Pharm	08/12/2025
18	Ms. Aishwarya A. Patil	Quiz Competition	Competition	Institute Level	18/12/2025
19	Mr. Rajan R. Jadhav	Personality Development for Future Pharmacy Professionals	Guest Lecture	S.Y. B.Pharm	24/12/2025
20	Ms. Aishwarya Asogekar	Mindfulness and Mental Well-being: Tools for a Tension-Free Student life	Guest Lecture	S.Y. B.Pharm	30/12/2025
21	Ms. Avantika A. Parit	History of Indian Pharmacy	Guest Lecture	S.Y. B.Pharm	06/03/2026

TUVINDIA

Certificate

Management system as per
ISO 21001:2018

In accordance with TUV INDIA procedures, it is hereby certified that

DR J J MAGDUM PHARMACY COLLEGE
Shirol- Wadi Road, Jaysingpur, Tal Shirol,
Kolhapur – 416 101, Maharashtra,
India

applies a management system in line with the above standard for the following scope

Scope

To Provide Pharmacy Education to Students for Diploma and Degree.

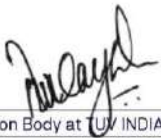
Certificate Registration No. **IND 787 24394854**
Audit Report No. **PUN/AUD/25-26/7651**

Valid from **12.02.2026**
Valid until **26.12.2028**
Initial certification **27.12.2022**

Visit our database to
verify the validity of
this certificate.

Mumbai, **12.02.2026**

Certification Body at TUV INDIA PVT. LTD.

This certification was conducted in accordance with the TÜV INDIA auditing and certification procedures & shall be valid subject to regular Surveillance Audits.

TUV INDIA PVT. LTD.
801, Raheja Plaza 1, L.B.S Marg,
Ghatkopar (W) Mumbai – 400 086,
India
www.tuv-nord.com/in

TÜV®

TUVNORDGROUP

DR. J. J. MAGDUM TRUST

Group of Institutions

Dr. J. J. Magdum Pharmacy College

Dr. J. J. Magdum College of Engineering

Dr. J. J. Magdum Homeopathic Medical College & Hospital

Dr. J. J. Magdum Ayurvedic Medical College & Hospital

Late Anil Alias Pintu Magdum Memorial

Pharmacy College, Dharangutti

Dr. J. J. Magdum Institute of Nursing Education

Deep Public School

Dr. J. J. Magdum I.T.I.

Jay - Prabha English Medium School & Junior College

Jay - Vijay Vidya Mandir School

Y. C. M. O. U. Study Centre